

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ephemeris Ecclesiastica Concionatorvm Hoc Est Considerationes Methodicæ Sev Veritates Practicæ

Ex Vita Domini Jesu, Sanctorumque Gestis In Singulos anni dies mira
facilitate & solertia distributæ ... ; Cum indicibus necessariis

Pars Avtvmnalis - A Dominica Decimaquinta post Pentecosten, ad
Adventum

Haineuve, Julien

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Dominica 28. Seu postrema post Pentecosten,

urn:nbn:de:hbz:466:1-44846

DOMINICA XXVIII

ET POSTREMA POST PENTECOSTEN.

Quæ & potest esse xxvii. xxvi. xxv. xxiv. aut etiam xxiii.
secundum regulam supra datam.

DE SIGNIS DESTRVENDÆ CIVITATIS ET EXTREMI APPROPINQUANTIS JUDICII.

*Cum videritis abominationem desolationis, quæ dicta est à Daniele Prophe-
ta, stantem in loco sancto. Matth. 24.*

VERITAS PRACTICA.

Quidquid abominandum desolatione civitati ac-
ciderit, nulla tam gravis abominatio deso-
lationis quam lethale peccatum.

*RATIO EST. Quia nulla tam gravis abo-
minatio desolationis est quam quod est gravius
malum.*

*Sed nullum est gravius lethali peccato malum.
Ergo nec ulla tam gravis abominatio desolationis
est.*

AD primam propositionem declarandam
tria breviter recenseri possunt. Primum quid sit
abominatio desolationis, nempe aliquid abomi-
nandum propter quod desolata sit civitas; vel
ipsa tam gravis desolatio, vastitas, solitudo &
expilatio civitatis ut abominationem sui exci-
tet, hoc est enim proprie desolatio, expilatio &
ita suis expolari bonis nihil ut super sit quam
solitudo & vastitas.

Secundo, quid illud fuerit abominandum in
loco sancto propter quod diceretur esse talis de-
solatio, vel quomodo fuerit ita desolatum tem-
plum & in solitudinem ac vastitatem redactum.
Varia est interpretum opinio. Alii enim refe-
runt ad Antichristum qui se velut Deum in tem-
plo volet adorari; sed minus literalis est ista
interpretatio. Alii ad exercitum Romanorum
incenia civitatis obsidentem, vel ipsum tem-
plum, & tum suas aquilas, aliave signa bellica
præferentem quæ Judæi abominabatur. Alii

dicunt esse imaginem Cæsaris quam iussit Pila-
tus in templo vel in ipsis etiam Sanctis Sancto-
rum collocari. Alii potius interpretantur de sta-
tua Adriani Imperatoris quam ipse in loco tem-
pli erexit. Sunt qui probabilis referant ad se-
ditionem illam de qua Josephus l. 6. de bello
Judaico c. 1. quando scilicet quidam e Judæis
Zealotæ d. i. ob nimium legis Judaicæ zelum,
se in templum receperunt, ut dum illud ac pa-
triæ leges contra Romanos tueri volunt, illud
potius contaminarent. Alii denique non aliam
volunt esse abominationem desolationis in lo-
co sancto quam ipsam templi eversionem, ac u-
niversam illam stragem quæ tota civitas in abo-
minandam solitudinem, vastitatem & desolati-
onem versa est de qua, die præcedenti.

Quidquid sit, certum est intelligi gravissi-
mum aliquod malum quo præ cæteris desola-
rentur Judæi & quod præsertim abominari di-
cerentur. Unde illud tertium superest iatis per-
spicuum quod habet propositio, quod nulla est
tam gravis abominatio desolationis quam quod
est gravius malum sive in se, sive in personis
quarum est malum, sive in quos alios redunda-
re possit. Nam si universim dicatur abominan-
dum quod desolet & vastet; certe quanto quid
magis desolabit & vastabit, tanto magis aut
gravius dicitur abominandum, aut ipsa gravi-
or abominatio desolationis. Sic Propheta Eze-
chiel ait se à Domino ductum ut videret in tem-
plo quas Judæi committerent abominationes,
primo quidem magas, deinde verò majores
ac majores prout gravius malum Deo iudice
conti-

continebant. Divino nempe iudicio res pendere debent, seu rerum major aut minor gravitas aestimari.

AD SECUNDAM vero propositionem:

Sed nullum est gravius lethali peccato malum.

Sive illud in se consideres, prout æquus divini iudicii lance pendendum est; sive in bonis quibus animam privas, & in miserandam solitudinem, vastitatem, ac desolationem adigis: sive in damnis temporalibus & æternis quæ seculum infert: Vide in appendice ad Missiones in 3. p. post Hebdomadam undecimam, capite decimo tertio; ubi hæc fusius exponuntur: unde Veritas evidenter patet, quod quicquid abomi-

nandum desolata civitate acciderit, nulla tam gravis abominatio desolationis quam lethale peccatum. Mala simul omnia conferantur, nihil tale est malum quam offensa Dei. Vide & pro veniali peccato in 2. p. Fer. 6. Hebdom. 1. post octavas Paschæ. Et ibid. Sabbato Hebdom. 3. Praxis vero est illud sentire & dicere quod Phaltes regius, *Iniquitas odio habui & abominatus sum. Omnem viam iniquitatis odio habui.* Quemadmodum aliquod, inquit S. Augustinus immanissimum marini itineris saxum declinabit, ubi tam pretiosarum rerum necesse est pati naufragium. Quod ut non contingat, longe inde velificat qui in ligno crucis cum mandatorum divinarum oneribus navigat.

Pf. 118.

Qui legit intelligat.

VERITAS PRACTICA.

Qui quod legit intelligere negligit, negligentia suæ poenas legit.

SENSVS & RATIO EST. Quod qui legit observanda, nec habet animum observandi quæ legit, peccat peccato negligentia & peccati sui debitas poenas legit.

Sed qui negligit intelligere quod legit, non habet animum observandi ea quæ legit.

Ergo & peccat & negligentia sua poenas legit, quas ut evitet, audiat Christum admonentem, Qui legit, intelligat.

CUM Christus Dominus de futura loquens abominatione desolationis dixisset eam esse quæ à Daniele Propheta quondam prædicta est, statim addidit, qui legit intelligat, quia subobscurum erat quid illa significarent Prophetæ verba, idcirco admonet ne leviter & præpropere ut solet fieri, legantur, sed studiosè, diligenter, & tam accuratè ut intelligantur, & inde fructus colligatur. Quod sanè monitum ad alia quæ legimus vel ex sacris libris vel ex aliis quos spirituales vocamus, transferri potest, & inde contra solitam plurimorum negligentiam qui transeunt omnia legunt, saluberrima Veritas elici, *Ut qui quod legit, negligit intelligere, timeat ne perire sui poenas legat.*

Scelus est autem præcipuè de his quæ præcepta morum continent & quæ ira veniunt in praxim & in observationem, ut eorum prætermissio possit esse culpabilis; tunc planè Veritas *Hayneusius Pars quarta,*

locum habet, & sic aperte ac breviter declaratur, quia qui legit sibi observanda, nec habet animum ea observandi, peccat vel peccato particulari quod his opponitur quæ tum legit, vel peccato generali quod dicitur negligentia, quæ negligimus quæ sunt nostræ salutis & perfectionis, cuius si studiosi essemus ut par est, statim atque cognoscimus quid ad illam spectet, tota mente atque ambabus ut dici solet ulnis amplecteremur. Quod præclare admodum significavit Ecclesiasticus cum dixit, *Verbum sapiens Eccl. 21. quo locumque audierit, scelus laudabit & ad se adiciet; audivit luxuriosus & displicebit illi, & projiciet illud post dorsum suum.* Quod etiam referri potest illud Ecclesiasticæ, *qui timet Deum, Eccl. 7. nihil negligit.* Atque illud etiam Apocalypsis, *Apo. 3. In mente habe, qualiter acciperis, & audieris, & serva.* Quamobrem hinc illud evidens est quod qui hunc animum in legendo non habet, planè negligens habeatur.

Et quod aliud habet propositio, non minus evidenter sequitur quod suæ negligentia poenas legit, quas nempe passim Scripturæ denunciant, ut cum in Proverbiis dicitur, *qui negligit Prov. 19. viam suam mortificabitur:* Et manifestè Apoc. Hebr. 2. *stolus, propterea, inquit, abundantius oportet observare nos ea quæ audivimus, ne fortè perfluamus. Si enim qui per angelos dictus est sermo, factus est firmus, & omnis pravitas & inobedientia accipit justam retributionem, quomodo nos effugiemus, si tantam neglexerimus salutem?*

SED, quæ est altera & præcipua propositio, qui quod legit, negligit intelligere, non habet animum observandi ea quæ legit. Habet enim

animum planè oppositum; Nam hoc ipso quo negligit intelligere, non vult observare, cum ad observationem sit ita opus intelligentia, ut qui observanda non intelligat non observet; & qui nolit ea intelligere, nolit ea observare. Sicut enim intelligentia medium quoddam est ad observantiam, ita negligentia sive ignorantia quæ ex negligentia provenit, obex quidam est ne observetur quod legitur. Qui ponit autem obicem observandi aliquid, planè non habet animum illud observandi. Unde illa sunt tam frequenter repetita ex Scripturis: Noliut intelligere ut bene ageret. Qui dixerunt Deo, recede à nobis & scientiam viarum tuarum nolumus. Quod autem non excusetur talis ignorantia quæ est voluntaria, & eorum quæ sciti debent & possunt, habes fusè alibi demonstratum. Vide in 2. p. die 25. Martii, ad verba illa Beatæ Virginis, quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco, ubi hæc exhibetur Veritas:

Frustra Beatam Virginem oras, si non quæris sicut illa quod ignoras.

Ex quibus patet Veritas, & diligenter indagandum quàm multa sint in Evangelio quæ occurrunt in singulos penè legenda dies, quæ vix adhuc intelligis, & quoties ea legisti, toties ea intelligere neglexisti. Adhuc & vos sine intellectu estis? An satis probè hæc capis? Quod altum est hominibus, abominatio est ante Deum, NISI efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum caelorum. Qui non est mecum, contra me est. Si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum. Cum enim tam aperte his & similibus vitæ contadicis, non aliunde provenit quàm quod nolis te illis conformare, vel non intelligas quomodo aliter te his conformare possis.

Intellige qua dico, inquit Apostolus, dabit enim tibi Dominus in omnibus intellectum, quasi hoc tibi diceretur, intellige quæ dico ad te ipsum cognoscendum quàm longè erres ab his quæ legis & audis ex verbis Domini. Tum verò, si quod est, fatearis & velis respicere ac te magis Evangelio conformare, dabit tibi Dominus in omnibus intellectum, ut quod leges intelligas: Super senes intellexi, quia mandata tua quæsi vi.

Quod eleganter admodum prolequitur S. Gregorius ad illa verba Job: Bibent sitientes divitias ejus. SÆPE stultus habet interni liquoris fontem, sed non bibit, quia ingenium quidem

intelligentia accipit, sed tamen Veritatis sententias cognoscere legendo contemnit; scit, quia intelligere studendo praveat, sed ab omni doctrina studio fastidians cessat. Divitia quoque mentis, sunt verba sacra locutionis: sed his divitiis stultus oculus aspiciit, & in ornamenti sui usum minimè assumit, quia verba legis audiens, magna quidem esse considerat: sed ad comprehendenda hæc nullo studio amoris elaborat. At contra alius suum habet, ingenium non habet; amor ergo hunc ad meditantium pertrahit, sensus hebetudo contradicit, & sape hoc in divina legis eruditione, quandoque studendo intelligit, quod per negligentiam ingeniosus nescit. Hujus ergo stulti divitias sitientes bibunt, dum præcepta Dei qua ingeniosi fastidientes nesciunt, hebetes amantes assurguntur. In his nimirum tenebras hebetudinis illustrat oculus amoris: Nam hoc tardioribus suis aperit, quod velocioribus fastidium claudit.

Vide in 2. p. Fer. 2. Pentecostes, ad hanc Veritatem tibi expositam:

Quod intellectus confert actioni, hoc actio refert intellectui.

Ne tamen curiosius in aliis speculativis & quæ non ita ducunt ad praxim, velis immorari; præsto est in eadem parte proposita Veritas:

Non est prius intelligendum ut credas, sed primò credendum est ut post intelligas.

Tunc qui in Iudæa sunt, fugiant ad montes.

Ut saluti suæ scilicet consulant, tutiora sunt enim montana loca quàm plana & campestria.

Et qui in tecto non descendat tollere aliquid de domo sua.

Habebant Judæi tecta plana in quibus versari, operari & quilibet agere soliti erant; Momentum verò ne inde descendant in inferiorem domum sed aliunde foras sese proripiant, ut quàm maturè fieri poterit, sibi fuga propiciant.

Et

Pf. 35.
Job. 21.

Matth. 15.
Luc. 16.
Matth. 18.
Luc. 11.

Matth. 5.

2. Tim. 2.

Pf. 118.

Job. 5.

L. 6. Mor.

e. 5.

Fer. 2.
Hieb. 4.
Job. 21.
Jehn.

Et qui in agro, non revertatur tollere tunicam suam.

In 1. parte, Die 5. Januarii.

Ne videlicet retardetur, sed rectâ fugam in-
eat.

Quò longius differes, difficultatem
difficilius tolles.

Va autem pregnantibus in diebus illis.

In 1. parte, Feria 2. Hebdom. 4. post Epiphaniam.

Quia impediuntur à fuga, cum uterum ge-
runt mulieres, aut infantulos sinu portant, qui-
bus lac præbent.

Periculum in mora.

In 1. parte, Die 6. Decembris. Et in 4. parte, Dominica 23.

Orate autem ut non fiat fuga vestra hyeme vel Sabbato.

si tentatorem permiseris ingredi, non
se permittet egredi.
Facilius excluditur, quam ejicitur.

Quia hyeme tempus est incommodum fu-
gæ, propter dies breviores, aërem siigidiorum
& iter magis luctulentum. Non licebat autem
Sabbato longum iter agere.

In 2. parte, Dominica 1. Quadragesima.

Quorum omnium verborum sensus & finis
est ut quando Romani adventabunt obsessuri
civitatem Jerusalem, statim sine mora fugiant si
se salvos velint, quia tanta erit obsessæ urbis ve-
xatio, ut nullis tunc sit securum in ea permane-
re.

Si dum adest occasio, virtus abest; vix
unquam virtus aderit.

*In 2. parte, Feria 2. Hebdom. 2. in Quadra-
gesima.*

Quæ in moralem sensum traducta, planè si-
gnificant, maturandam esse vitiorum fugam,
non differendam poenitentiam, seu conversio-
nem in melius, seu bonorum desideriorum exe-
cutionem propter instantes undequaque hos-
tes, quibus si permittat Deus animum obsideri
ut sæpè fit, tum miserandum in modum vexa-
bitur, nec erit saluti tutum præsidium in poe-
nam dilationis.

Præcipitatio animi in statu vitæ deli-
gendo, præcipitium est anima.

Non evitat præcipitium sed mutat, qui
ne nimis sit præceps, nimis est len-
tus.

*In 2. parte, in fine, Consideratione 1. & 2. de
sensibus.*

Quò referuntur hæ Veritates, jam alibi decla-
rata:

Quò minus potes reddere quæcunque
debes, eò magis ac celerius debes
reddere quæcunque potes.

In 3. p. Feria 2. Hebdomada 1.

Quidquid offerendum Deo sciet vera
Devotio, differre nesciet.

Affectum probat effectus.

In 1. p. Feria 2. Hebdom. 4. in Adventu.

In 3. parte, Feria 2. Hebd. 5.

Sicut discursum nostri intellectus statim
sequi debet affectus voluntatis: ita & affectum
effectus seu executio.

Quod videris tibi velle, velles quidem,
sed verè non vis.

In 3. p. Feria 2. Hebdom. 12.

In 1. parte, die 29. Decembris.

Dum lucet ambulandum, ne tenebræ
fiant.

Erit tunc tribulatio magna, qualis
non fuit ab initio mundi, &c.

Ecce prædixi vobis.

Yy 2

Quan-

Quantum obest adversitas improvisa,
tantum praevisa prodest.

In 2. p. Fer. 6. Sexagesima.

Quae viventi res fuit gratior, haec fiet

morienti gravior.

In 2. p. Fer. 4. Cinerum. Et vide in hac parte, sequentem Hebdomadam, ubi de preparatione ad mortem, seu de vigilantia contra hostes animae.

Statim post tribulationem dierum illorum Sol obscurabitur, &c.

Cum dies illi quorum hic tribulatio describitur non sint tantum dies Antichristi qui paulo ante secundum Christi adventum Christianos persequetur, sed dies illi sint, ut plures ajunt interpretes, quibus eversa Hierosolymorum civitate & dispersis hinc inde per universum terrarum orbem Judaeis, tanta illorum exiit tribulatio quanta unquam fuerit maxima; quid est quod Dominus ait, *statim post tribulationem dierum illorum signa futuri iudicii proditura*, cum jam ab illis diebus supra mille sexcenti & plures anni effluerint, neque dum tamen signa illa prodierint? Mirum id sane & scitu dignum. Duplex affertur ratio. Prima quod ita suos omnes Christus velit vivere quasi jam jam mortuos & iudicandos, quod tota sequente Hebdomada, ex ipsius Domini verbis patebit evidenter.

Secunda, quod quantumcunque spatiosum videatur hoc tempus, tam breve tamen & tam modicum est si coram Deo spectetur & cum aeternitate comparetur, ut recte à Christo dicatur, *statim post tribulationem dierum illorum qui jam à multis annis elapsi sunt, futurum illud quod adhuc expectamus iudicium*. Sic S. Petrus, *unū hoc*, inquit, *non lateat vos, charissimi, quod unus*

dies apud Dominum sicut mille anni, & mille anni sicut dies unus. Sic & S. Joannes, *filioli novissima hora est*, Et ne quis dubitet, iterum repetens, *scimus*, inquit, *quia novissima hora est*, hoc totum scilicet tempus quod nondum finitum est sed quod tandem finiet, & quod ubi finitum est, tam cito pertransisse cognoscitur ut qui vixerunt clament: *nos nati continuo desimus esse*.

Denique dum verba illa Domini explicantur in 2. parte. Domin. 3. post Pascha: *Modicum & non videbitis me & iterum modicum & videbitis me*. Sic Divum Augustinum de futuro iudicio, jam audivimus esse interpretatum ut diceret, *Modicum est hoc totum spatium quo praesens pervolat saeculum*. Quamobrem quae illic habentur Veritates huc apte referri possunt contra eos qui diuturnitate vitae longioris, nullo venturi iudicii metu moventur.

Nil tam modice creditur, quam modicum vitae tempus, cum nil tamen sit tam credibile.

Ex modico illo quo vivis tempore, plus etiam vitae perdis, quam vivas.

Tunc parebit signum filii hominis in caelo, & tunc plangent omnes tribus terrae.

Hoc signum, signum esse Crucis quod obscuratis Sole & Luna parebit in caelo splendide; sic interpretantur omnes Patres ut universa id profiteatur Ecclesia: *Hoc signum Crucis erit in caelo, cum Dominus ad iudicandum venerit*. Cur autem plangent omnes dum hoc parebit signum, manifestari potest hanc Veritate proposita:

Quam aperte parebit signum crucis in iudicio, tam aperte patebit cur plangent iudicandi.

RATIO EST. Quia tam aperte patebit cur plangent iudicandi quam apertum illud erit propter quod se videbunt iudicandos.

Sed quam aperte parebit signum Crucis, tam apertum illud erit propter quod se videbant iudicandos.

Ergo & cur plangent patebit; Quod modo tamen nihil si vellent, plangerent.

PRIMA propositio difficultatem non habet; ad plenioram tamen ejus intelligentiam, tria possent breviter declarari. Primum, licet de

omni-

omnibus judicandis sive bonis sive malis dicatur quod viso Crucis signo plangent, tamen longe diversus erit alterutroſum plangens. Plangent boni, sicut tremunt in caelo Angeli, ex quodam divinae majestatis tremendo cultu. Plangent vero mali, sicut tremunt daemones ex quodam imminens suae poenae metu. O quanta plangens diversitas!

Secundum, de hoc malorum plangens praesertim intelligendam esse Veritatem propositam, sic enim ad fructum uberior erit discursus.

Tertium, sic manifestum esse quod habet propositio, tunc patere cur plangent judicandi & condemnandi quando id aperte patet propter quod se videbunt condemnandos. Nam si causa eorum plangens est poena imminens, certe quanto haec futura poena patebit apertius, aut quam propius subeunda timebitur, tanto & cur plangent, apertius esse dicitur. *Et plangent terra, familia & familia, forsum,* inquit Propheta. Id est, unusquisque separatim, vel aliqui simul forsum ab aliis, prout quique videbunt apertius propter quod sint judicandi. O quis tum singulorum & omnium plangens!

SECUNDA vero propositio sensum hunc habet, quod viso Crucis signo videbunt mali propter quod sint judicandi, quod ut facilius & fructuosius expendatur, tria sunt etiam quae observentur. Primum est, quod licet immediata & proxima causa cur mali condemnentur sint eorum peccata sive commissionis ut vocant sive omissionis; tamen ipsa peccatorum causa spectanda est, & tum maxime spectabitur in tremendo illo iudicio sive a Iudice ut aequitatem sui Iudicii manifestorem faciat, sive a judicandis ut se magis agnoscant reos & condemnandos. *Deducam eos in vallem tesaphat, & discipabo eum eis ibi.* O qualis discipatio. O homo tu quis es qui respondeas Deo!

Secundum est, universalem & magis spectandam peccatorum omnium causam esse concupiscentiam non repressam & domitam. Haec lata porta, & spatiosa via est quae ducit ad perditionem; Unde hoc sacrum est monitum quod de continendis peccatis caetera continet, *Post concupiscentiam tuam non eas, & a voluntate tua avertere. Si praestiterit anima tua concupiscentias ejus, faciat te in gaudium inimicis tuis.*

Tertium denique est, quod ad reprimentam & damnandam concupiscentiam Christus Dominus Crucem subire voluit, & tanquam vexil-

lum hujus sacrae militiae Crucem exaltavit, unde quod dicebat ad se venientibus ut se abnegarent & crucem ferrent hoc unum erat ut suam concupiscentiam reprimerent, unde & Apostolus, veterem nostrum hominem cum Christo esse crucifixum asseruit, hoc sensu ut intelligeremus sic nos debere moveri exemplo Christi ad illum veterem hominem, id est, corruptum & depravatum, qualem ex Adamo accipimus, continentem; Quod & alibi saepius, de se & aliis, *Christo confixus sum cruci.* *Qui cum Christi, carnem suam crucifixorum cum vitiis & concupiscentiis.* Atque hinc fit ut sicut in hac vita Crucis aspectus erat vehementius incentivum ad illam concupiscentiam reprimentam, ita & in altera post mortem & in Iudicio, cum parebit signum hoc crucis, signum illud erit quo intelligent mali & judicandi se praesertim malos & judicandos esse, quod crucem oderint, quod crucem suam non tulerint, quod se suasque concupiscentias non represserint; Nam si eas repressissent, non peccassent, aut illos peccati poenitisset & judicandi non essent. Adde, quod cum ex Christo propterea crucifixus, tantum haberet subsidii, motivi, & exemplaris, idem ut suo modo praestaret; cum se videbunt nihil fecius Crucem tulisse, quam si de Cruce Christus nihil unquam egisset: o verè tunc illud videbunt propter quod judicandi erunt. Hoc unum illis exprobrabitur, hoc illis ipsa Crux quae parebit, objiciet; hoc eras signum in quo pugnandum & vincendum erat, quod cum neglexeritis, hoc est modo signum in quo judicandi estis.

Nonne hoc aperte Christus Dominus cum proximè Crucem aditurus esset, *Nunc iudicium est mundi, Nunc princeps hujus mundi ejicietur foras. Si non venissem, & locutus fuisset eis, peccatum non haberent, id est, excusari quodam modo possent. Nunc autem excusationem non habent de peccato suo, quia quam solent omnes excusationem a concupiscentia sua petere, nullam praestitisse declarat exemplum Crucis seu Christi crucifixi. Nimis enim potens erat hoc exemplum, ut qui eo se permoveri & attrahi noluerint, sibi omne detraxerint praesidium, sibi omnem excusationis viam praecloserint. Hoc signum cui contradicentur, & hoc signum cui contradicentes se condemnatos intelligent. Quamobrè hic postquam dictum est, Tunc parebit signum filii hominis, aptè subjungitur, Et nunc*

tunc plangent omnes tribus terra. Quia scilicet tunc videbunt quid plangent, tunc videbunt quid sit quam obrem in iudicium a iuocentur: tunc videbunt quam se longè à Cruce, dum vivebant traxerint, quam se longè à salute moriendo distinxerint, tunc videbunt quam se gravibus inde poenis addixerint, quibus emergendi iam nulla pateat via.

Nonne hoc pavendum omnibus, nonne hoc plangendum & ex imo descendum peccatore! Sed

Et mittet Angelos suos cum tuba & voce magnâ, & congregabunt electos ejus à quatuor ventis.

NON est dubium quin congregentur cum Electis simul & reprobis, cum aperte Dominus dixerit, *Omnes qui in monumentis sunt, audient vocem filij Dei. Et rursum: mittet filius hominis Angelos suos, & colligent de regno ejus omnia scandala, & eos qui faciunt iniquitatem, & mittent eos in caminum ignis.* Hic autem solum Electos memorat quia primò & directè Dominus intendit beatificare homines, cum hic sit finis ad quem creati sunt; Secundariò verò & indirectè tantum eos punire, quatenus scilicet peccaverint & se indignos æterna felicitate reddiderunt, unde *Matt. 25. & dicit beatus: Venite benedicti Patri mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi. Reprobis autem: Discedite à me maledicti in ignem æternum qui paratus est diabolo & Angelis ejus, quasi diceret, qui non erat vobis paratus nisi vos et peccando destinassetis.*

Sicut autem multum accrescet Electorum splendor ex comparatione miserandi status reproborum, sic deplorandus horum status multò deploratior apparebit ex illorum conspectu què videntes turbabuntur timore horribili, & horrendis illis agitantur moribus, qui suscitoto capite quinto libri Sapientie describuntur, ex quibus quod spectat ad confusionem, acentius est perpendendum contra perversum illum naturalem metum, quo quis facilius peccat & difficilius peccata confitetur, ne scilicet confundatur. At contra potius,

VERITAS PRACTICA.

Nemo magis confundetur quam qui peccat ne confundatur.

fructu tunc plangent omnes, sed ferius, sed luctuosius! Nunc peccator, nunc fructuosè signum hoc Crucis spectandum esset, nunc ibi deploranda præterita, corrigenda præsentia, præcavenda futura. Nunc ibi discendum est quale de rebus iudicium ferri debeat; quale de peccatis iudicium repetatur; quale de divina Justitia sit statutum exemplum. Quia si in vidi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet?

Perge ulterius, quantum cum gratia se pius prodest affectus.

RATIO est manifesta, quia nemo magis confundetur, quam qui extremo illo in iudicio coram omnibus confundetur.

Sed qui peccat ne confundatur, is inter omnes extremo illo in iudicio coram omnibus confundatur.

Certa est igitur Veritas, & ejus fructuosa praxis dum minor quaedam confusio majori metu confusionis auferetur.

AD PRIMAM PROPOSITIONEM triplex posset declarari confusio quam in extremo illo iudicio peccator sentiet. Prima est à seipso, vix enim dici potest quam sit omne peccatum ipsi peccatori pudendum quando videtur in sua foeditate, nec ullis excusationum integumentis vetatur. *Deus meus confundor, & erubescere faciem meam ad te.*

Secunda est ab aliis hominibus ibi tum congregatis, quibus quod latebat & quod latere sepe peccator voluerat, tum apparebit, mirum quanto pudore suffundat peccatorem, sicut sentitur ex hac vita quando vel uni homini nostrum patet crimen. *Quomodo confunditur sur quando deprehenditur, sic confusi sunt domus Israel, ipsi & reges eorum, principes & sacerdotes.* Id est, quique securiores.

Tertia est à Christo Domino qui se coram Patre suo & Angelis ejus affirmat confusurum eos qui metu confusionis peccaverint! O qualis tum confusio! Describi debet & perpedi solius.

AD SECUNDAM PROPOSITIONEM, triplex offertur ratio cur qui peccat ne confundatur, is inter omnes extremo illo in iudicio coram omnibus confundatur.

Prima

Prima est, quod Scriptura potissimum dicant, id in iudicio manifestum in quod latere volebant peccatores. Revelabunt oculi iniquitatem eius, & terra consurget adversus eum qui necipie in tenebris te obtigit, ut iesu praecedente describitur: *Qui sanctificabantur & mundos se putabant, simul confundentur dicit Dominus: Ego autem opera eorum & cogitationes eorum venis ut congregem cum omnibus gentibus & linguis. Id est, ut omnibus patefaciam quod latebat. Iuxta est dies Domini magnus, dies ira, dies illa, dies tribulationis & angustia, dies calamitatis & miseria, dies tenebrarum & caliginis, dies nebulae & turbidinis, dies tubae & clangoris super civitates munitas & super angulos excelsos. Quid enim per civitates munitas exprimitur, inquit sanctus Gregorius, nisi suspecta mentes & fallaci semper defensione circumdata, qua quoties earum culpa corripitur, Veritatis ad se iacula non admittunt? Et quid per excelsos angulos nisi duplicatas in dura mentis intelligitur: Duplex quippe semper est in angulis paries. Quid per angulos parietis nisi impura corda signantur? quae dum veritatis simplicitatem fugiunt, ad se in se ipsa quodammodo dupliciter per veritate replicantur. Et quod est deterius, apud cogitationes suas in fastu prudentia ex ipsa se culpa impunitatis excollunt. Dies igitur Domini vindictae atque animadversionis plena super civitates munitas & super excelsos angulos venit, quia ira extremi iudicii humana corda & defensionibus contra Veritatem elausa destruit, & duplicitatibus involuta dissolvit. Tunc enim munita civitates cadunt quia mentes Deo suspecta damnantur. Donec excelsi anguli corrumpunt quia corda quae sepe impunitatis prudentiam erigunt, per iustitiam sententiam prosternuntur. Sic & Apostolus, in die cum iudicabit Deus occulta hominum, quasi diceret, in illa die quae praefertim destinata est ad occulta hominum iudicanda.*

Secunda ratio est, quod sic videtur equum postulare ut qui peccator celare putavit Deum, Deus illa revelet manifestum: *Et fecerunt omnes Ecclesia, inquit, quia ego sum scrutans renes & corda, & dabo unicuique vestrum secundum opera sua. Tu fecisti abscondire, ego autem faciam verbum istud in conspectu omnis Israel, & in conspectu Solis. REVELABITUR IGNOMINIA TUA, & videbitur opprobrium tuum: ultionem capiam, & non resistet mihi homo.*

Tertia denique ratio, quia sic etiam convenienter humanae prospicitur fragilitas; cum videlicet tam gravis denuntiatur confusio peccatoribus qui ne confundantur peccent liberius; habent certe quo libertatem illam coercerent audientes seram & gravius confundendos quanto hic minus confundi voluerint. *Timent & Is. 10. confundentur, inquit Propheta, Timebunt scilicet majorem confusionem, & confundentur si res ita postulet, vel in humanis respectibus contemnendis, vel in profitendis religiose virtutum omnium actibus, vel in peccatis fideliter consistendis: ne si alioquin confundi metuant, & metu confusionis peccent, magis inde confundantur, in celeberrimo illo totius universi theatro, ubi confundi quid tetricus? quid ignominiosius? quid ad omnem aeternitatis memoriam dedecorosius?*

O quam proinde sapienter dictum de his qui timent hic confundi: *Confundentur vehementer, quia non intellexerunt opprobrium sempiternum quod nunquam delebitur! Tota praxis si ve totus Veritatis huius practicae finis & effectus, his Ecclesiastici continetur sententia: Non contradicas verbo veritatis ullo modo, & de mendacio in eruditionista confundere. Non confundaris confiteri peccata tua: & ne subicias te omni homini pro peccato. Id est, ne quemquam ita timeas ut ne ab illo forte confundaris, pecces in eius gratiam. Quo etiam referri possunt haec Veritates:*

Qui nimis humana timet iudicia, non latius reveretur divina.

In 1. p. Fer. 4. Hebdom. 6. post Epiph.

Quae in malo bona est confusio, in bono mala est.

In 2. p. Fer. 6. prima Hebdom. in Quadragesima.

Humanus respectus, inhumanus Christi despectus.

In 2. parte, Sabbato Hebdom. 4. in Quadragesima.

Ab arbore ficu discite parabolam.

VERITAS PRACTICA.

Non tantum quod sit Iudicium, ab arbore ficu discendum est, sed quod sit valde tremendum.

RATIO EST; Quod ab arbore ficu discimus accuratam eorum omnium qua accepimus rationem esse reddendam.

Sed hinc valde, hinc precipue tremendum est extremum illud iudicium.

Hoc est igitur quod ab arbore ficu discendum est; Atque hic est totus hodiernus Evangelij fructus.

PRIMA propositio sic breviter dilucidèque exponitur. Idcirco ficus inter ceteras arbores adventantem certò æstatem prænuntiat, quod sole per verum tempus incalcescente flores seu gemmas florentes proferat. Quod autem sic suos tempestivè flores adæquet incalcescenti soli symbolum quoddam est fidelitatis reddendæ gratiis, quæ fidelitas in eo maximè sita est ut quàm fieri possit ex æquo virtutes & actiones nostræ respondeant acceptis gratiis, quæ velut sol, lumen & ardorem animis nostris infundunt.

Atque hoc est quod in Iudicio potissimum agitur. Hoc est quamobrem dicitur, *Mane, Teceel, Pharez, Numeravit Deus regnum tuum, & complevit illud. Appensus es in statera & inventus es minus habens. Divisum est regnum tuum.* Vide quæsto Danielis. Hoc est quod ait Villico Domini, *Redde rationem villicationis tuæ.* Hoc est quod ipse Iudex sæpe denuntiat his & similibus verbis, *Ille servus qui cognovit voluntatem Domini sui, & non preparavit, & non fecit secundum voluntatem eius, vapulabit multis: qui autem non cognovit, & fecit digna plagis, vapulabit paucis. Omni autem cui multi datum est, multum quæretur ab eo, & cui commendantur multum plus petent ab eo. Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi ut accendantur?*

Dan 5.

Luc. 16.

Luc. 12.

Nonne hæc accuratam significant rationem reddendam? nonne in iudicio Iudici ratio hæc vitæ redditur? Nonne idcirco ficus quæ non respondit curis coloni sui, iubetur succidi & extra vineam exportari? Nonne hæc sæpius jam audivisti?

SED, quæ Secunda est propositio declaratæ Veritatis, hinc maximè tremendum est illud ju-

dicium: Nam maximè tremendum est unicuique ne multas in vanum gratias acceperit, ne dissiparit bona Domini sui, ne sit minus habens, ne talentum infoderit, ne fructum denique convenientem culturæ non fecerit. Hæc dicit qui habet septem spiritus Dei, & septem stellas; Id est, numeratas gratias quas iudicatio Iudex representat ut inde fiat examen vitæ ac Iudicium conforme statuatur. Hæc sunt autem quæ dicit nondum quidem extremum ferens iudicium, sed iudicandum præmonens quid in illo iudicio sit dicturus & facturus: Scio opera tua quia nomen habes quod vivas & mortuus es. Est o vigilans & confirma cetera qua mortura erant. Non enim invenio opera tua plena coram Deo meo. In mente ergo habe qualiter acceperis & audieris & serva, & penitentiam age. Si ergo non vigileris, veniam ad te sicut aquam fur, & nescies qua hora veniam ad te.

In quibus verbis sicut magna & multum colenda est Bonitas Iudicis sic præmonendo Iudicandos, sic magna prorsus erit & multum tremenda eius Iustitia, quando sic unumquemque iudicabit ut ex æquo singula exigat prout quisquis acceperit.

Hoc est ergo discendum ex ficu arbore, hoc est discendum ex Evangelio, discendum ex Apostolis, ex sanctis Patribus, & ipsa ratione quæ tale futurum credat aliquando Iudicium.

Omnes nos, inquit Apostolus, manifestari oportet ante Tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis prout gessit, sive bonum sive malum. Scientes ergo, Timorem Domini hominibus suademus. Ac unde Timor potissimum? Audi ut aptè nobis exprimit: Voluntate peccantibus nobis post acceptam notitiam Veritatis, jam non volinguitur pro peccatis hostia, terribilis autem quædam expectatio Iudicij, & ignis amulatio qua consumptura est adversarios.

Iustorum mens, inquit S. Gregorius, semper sollicita venturo examini intendit, omne enim quod agunt metunt, dum cavè considerant ante quantum Iudicem stabunt. Enumerant mala proprii operis, & contra hæc exaggerant bona Gratia Conditoris. Quomodo sint aut eæ exaggeranda docet S. Augustinus, dum sic loquentem inducit Christum Iudicem, Ego te, ô homo, de limo manus meis feci, ego terrenis artibus insudi spiritum temp. ego tibi imaginem nostram, similitudinemque confer-

conferte dignatus sum, ego te inter paradisi delicias collocavi, tu vitalia mandata contemnis, deceptor em sequi quam Deum maluisti? Cum expulsus de paradiso iure peccati, mortis vinculis tenereris, virginalem uterum sine dispendio virginitatis pariendus introivi, in praesepio expositus & pannis obvolutus jacui, infantia contumelias humanosque dolores, quibus tibi similis fierem, ad hoc scilicet ut te mihi similem facerem, pertuli: iridentium pulvis & spina suscepi, acutum cum felle bibi flagellis caesus, vesperibus coronatus, cruce affixus, vulnere perfoctus, ut tu eripereris morti, animam in tormentis dimissi. En clavorum vestigia quibus affixus pependi! En perfoctum vulnerebus latus! Suscepi dolores tuos, ut tibi gloriam darerem: suscepi mortem tuam, ut in aeternum vivares. Conditus jacui in sepulchro, ut tu regnares in caelo. Cur quod pro te pertuli perdidisti? Cur ingratus, redditionis tua mihi remissisti? Non te ego de morte mea quaero, reddo mihi vitam tuam pro qua meum dedi. Reddo mihi vitam tuam, quam vulnerebus peccatorum indefinenter occidis. Cur habitaculum quod mihi in te sacraveram, luxuria sordibus polluisti? Cur corpus meum illecebrarum turpitudinis maculasti? Cur me graviore criminum tuorum cruce quam illam qua quondam perenderam, affixisti? Gravior enim apud me peccatorum tuorum cruce est, in qua invidus perdeo, quam illam quam tu miserus mortem tuam occisurus ascendisti. Cum essem impassibilis, pro te pati dignatus sum: sed tu despectum homine Deum, in infirmo salutem, in via reditum, in iudice veniam

in cruce vitam, in supplicii medicinam. Et quia post omnia mala tua ad medicamenta poenitentiae confingere noluisti, ab auditi mala non mereris liberari. Qui tunc erit stridor dentium, cum sanctorum multitudine ad dexteram regis & ad gloriam segregata, peccati populus in profundum tartari sine ulla miserationis ac veniae spe demersus, excludi se tenebris suis a beata sanctorum luce videbit, & in profundum sinum sine fine descendens, urgente os suum puteo, aeterna supplicia & perpetuam mortem non moriturus aspexerit.

Denique quam sit periculosum tanto in periculo non timere Sanctus idem Doctor *Ser. 20. de temp.* sed sane terrificis declarat verbis: Irremediabile periculum est sic aliquem vitis & cupiditatibus frangere laxare, ut serationem Deo non meminerit redditurum. Puto quia magna sciam peccati poenam metum ac memoriam futuri perdidisse iudicii.

Vide in 3. p. Dominica 8. de villico iniquitatis, ubi haec inter alias opportune proponuntur Veritates:

Qui ne terreatur, non cogitat reddendam rationem, magis terrendus est quia illam non cogitat,

Qui se interrogat ante Iudicium, interrogatus in iudicio facilius respondebit.

Sic nempe Sapiens: Ante iudicium interroga teipsum, & in conspectu Dei invenies propitiationem. *Ecccl. 18.*

Caelum & terra transibunt, verba autem mea non transibunt.

Id est, potius pereant, quam quid ex verbis meis excidat; Neque enim peribunt Caeli nec astra quantum ad substantiam, nam statuit ea in aeternum & in saeculum saeculi. Sed peribunt quantum ad accidentia quaedam, & eorum nempe motum & effectus, quo sensu & sanctus Petrus dixit, *Adveniet dies Domini sicut fur in quo caeli magno impetu transibunt*. Id est, & ellabunt ad illo motu impetu quo rapiuntur, & agere in inferiora desinent. Quidquid sit, certum est ex omnibus creaturis caelos esse firmissimos, quamobrem cum illis potissimum sua verba Christus comparat ut tam certi sciamus eventurum quod dixit quam quid est in rerum natura certissimum. Atque idcirco vult nos istud intelligere ut in sancto timore Divini Iudicii confirmemur, ne

Haynesque Pars quarta.

que inde ullis humanis promissis aut comminationibus avocemur, qui a nil tam certum in humanis verbis quam in divinis.

Hinc postrema haec quae caeteras in se continet

VERITAS PRACTICA.

Humana verba quam sunt incerta tam certa sunt & timenda Divina.

id est.

Qua ratione incerta esse hominum verba demonstratur, eadem protus patet certa esse quae Christus dixit.

Zz RAtG

RATIO hac positur ex certis quibusdam conditionibus seu qualitatibus quæ ita requiruntur ad verborum certitudinem, ut quam incerta vel certa fuerint in loquente, tam incerta vel certa sunt ejus verba.

Sed hæ conditiones prorsus incerta sunt in hominibus, & prorsus certa in Christo Domino.

Qua igitur ratione incerta esse hominum verba demonstratur, eadem prorsus patet certa esse quæ Christus dixit, Unde simul discas quàm parum humana, quàm verò multum timenda sint divina verba.

AD PRIMAM PROPOSITIONEM; multæ quidem in loquendo requiruntur conditiones, sed hic tantum exiguntur quæ verborum in loquente certitudinem faciunt, & quæ quatuor numero recensentur.

Prima est, *Sapientia seu scientia* qua quisquis loquitur probè sciat quid loquatur, probè sciat quàm sit illud certum & verum. Quomodo enim id affirmabit aut negabit quod nesciat.

Secunda est, *Veritas seu veracitas* qua id velit verè loqui prout verè norit; quàm sunt enim multi mendaces qui contra mentem loquuntur!

Tertia est, *Potestas* in his maximè quæ quis loquendo promittit aut minatur. Nam si revera non potest exequi quod denuntiat, quantumcumque se putet vera dicere, revera tamen non erunt quæ dicit, defectu potestatis.

Quarta est, *Constantia & firmitas* qua quis loquitur, Idem semper permaneat, Idem semper velit & possit, nam si mutatur, nihil fiet.

Hæ sunt itaq; conditiones quæ simul ita in loquente requiruntur ad ejus verborum certitudinem, ut quàm in eo fuerint vel incertæ vel certæ, tam in certa vel certa dici debeant ejus verba. Si vel una desit conditio nil profunt ceteræ, nam simul omnes ad certitudinem certò debent adesse, valentque plane hic divina illa effata: *Bonum ex integra causa, malum ex quovis defectu. VERITAS indivisibilis, aut tota simul ruat, aut tota perdet.*

SED quæ secunda est propositio, quàm sunt incerta quatuor hæ conditiones in hominibus, tam certa sunt in Christo Domino. Nam primò de sapientia seu scientia qua quis scire debet quod loquitur, en ipsa Sapientia quid sentiat de hominibus, en ipse hominum Sapientior, quid de se ac de cæteris sit sentiendū, proficitur. *Quis hominū*

Sap. 9,

poterit scire consilium Dei? aut quis poterit cogitare quid velit Deus? Cogitationes enim mortaliū timide, & **INCERTÆ PROVIDENTIÆ NOSTRÆ.** Corpus enim quod corrumpitur, aggravat animam, & terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitantem. Et difficile affirmamus qua in terra sunt, & qua in prospectu sunt, invenimus cum labore: qua autem in calis sunt, quis investigabit? Qui si diceret, non modò cœlestia parum certò scimus, sed nec ipsa terrena; si que unum ex alio, ut parum norimus cœlestia quia plus nimò terrenis cognoscendis vacamus. Et quia nihil in terris certum ac verum est nisi quantum in cœlis, & nisi quantum in Deo fuerit certum ac verum, hinc sit etiam ut ignorantes quæ Dei sunt, ignoremus & alia.

Non ita verò Christus, at contra potius cum quæ sunt Dei, plane nosset, plane & quæcumque alia noverat. Pater enim diligit filium, & omnia et demonstrat quæcumque fecit. Hic est vivus sermo Dei & efficax & penetrabilior omni gladio ancipiti, & perstringens usque ad divisionem animæ ac spiritus, compagum quoque ac medullarum, & discretor cogitationum & intentionum cordis. Et non est ulla creatura invisibilis in conspectu ejus: omnia autem nuda & aperta sunt oculis ejus.

Secundò de Veritate, paucis rem attingit totam Apostolus: *Est autem Deus verax, omnium autem homo mendax, alioquin quomodo judicabit Deus hunc mundum?*

Tertio de Potestate, quid est homo, & qua est gratia illius? & quid est bonum, aut quid nequam illius? A verbis viri peccatoris ne timueritis, quia gloria ejus stercore & vermis est: hodie extollitur & cras non invenietur; quia conversus est in terram suam, & cogitatio ejus perit. *ET quis est Deus qui eripiet vos de manu mea,* dicebat Nabuchodonozor tribus illis fati notis viris qui confidenter responderunt: *Ecces Deus nos ter quem colimus, potest eripere nos de camino ignis ardentis, & de manibus tuis, orex liberare.* Quod & ita factum est, & rex ipse supremum Dei Numen agnoscens: *potestas ejus,* inquit, *in generationem, & generationem, id est, nunquam deficiens sicut potestas hominum.*

De quarta denique, quam esse diximus Constantiam & firmitatem, quid apertius & quid aptius quàm quod scriptum est: *Non est Deus quasi homo ut mentiat, nec ut filius hominis ut mutetur. Dixit ergo, & non faciet? Locutus est, & non implebit?* Quo illud refert S. Augustinus quod

Iam, Heb. 4.

Rom. 1.

I. Heb. 4.

Ecd. 1.

1. Mau. 1.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

Dan. 3.

quod scriptum est, lingua mea calamus scriba; *PLA*, inquit, quod lingua dicitur, sonat & transit: quod scribitur, manet. Cum ergo dicat Deus verbum, & verbum quod dicitur, non sonet & transeat, sed & dicatur & maneat: scriptis hoc maluit Deus comparare quàm sonis.

Quamobrem patet aperte Veritas de utroque quod continet, nempe Humana verba quàm sunt incerta & fluxa, tam sunt certa & fixa divina quæ sacris in Codicibus exhibentur: Vnde ne lo a unum aut unus apex unquam desit quin omnia profus fiant. Non enim cogitationes mea, cogitationes vestra; neque via vestra, via mea, dicit Dominus. Quia sicut exaltantur caeli à terra, sic exaltata sunt via mea à viis vestris, & cogitationes mea à cogitationibus vestris. Et quomodo descendit imber, & nix de caelo & illuc ultra non revertitur, sic erit verbum meum quod egredietur de ore meo, non revertetur ad me vacuum, sed faciet quacumque volui, & prosperabitur in his ad quæ misi illud. Nempe illud prosperari est quando fit illud quod intenditur. Sic autem semper fit quod intenditur verbo Dei: nam vel ipsum verbum recipitur & in effectum venit, ac mercedem suam confert, vel si negligitur, poenam infert, serius ocyus. Vnde est alibi declarata hæc Veritas:

In 1. Ep. ad Hebr. 8. Verbum Dei non redit vacuum: aut proficit necesse est recipienti, vel obsit.

Apertè autem dictum nobis fuit à Domino, Non enim cogitationes mea, cogitationes vestra; neque via vestra via mea. Quod enim cogitant homines de divinis verbis, hoc in vis suis demonstrant: quod verò demonstrant in vis suis tam alienum à Deo est quam à terra cælum; Nam quæ sunt viæ hominum nisi vivendi ratio; Quæ porro vivendi ratio nisi plane opposita divinis verbis, divinis cogitationibus & divinis viis; Nonne hæc communis omnibus vivendi ratio ut superbiant, ut superiora semper ambiant, ut cupiditate quantum possunt satisfaciant, aut si minus possunt quàm velint, plura quàm possint emittantur, nec aliter gaudeant & doleant, nec aliter se beatos aut miseros putent quam si cupiditates expletæ fuerint vel vacuæ; Quid autem Scripturæ, quid Evangelio, quid Verbis Domini magis aduersatur? Quid verò cogitas dū sic divinis verbis aduersaris? quid cogitas quando audis, Nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut parvuli non intrabitis in regnum

cælorum? Cogitasne tibi hanc parvitatem tam esse necessariam quàm verè tibi denuntiatur; Cogitasne te alioquin non intraturum in regnum cælorum? Nihil horum plane cogitas, nam & que tibi ullo modo provides iam infantiam, & que propterea times illo excludi regno.

Quid ergo restat te cogitare nisi quod verba illa id sint certa, non sint fixa & firma, non ita futurum sit ut verba sonant; Neque hoc etiam forte expressè à mente cogitas; sed quales sunt viæ tuæ ut dixi, tales sunt cogitationes tuæ, cum autem ita vivas quasi verba Dei putares non habitura suum effectum, hoc ipsum cogitare dicendus es. Et hæc sunt cogitationes tuæ quas dicit Dominus longè à suis esse positas, nam ille sua verba rata fixaque profus habet, & quantum ipse est sapiens, quantum verax, quantum potens & immobilis, tam certa sunt omnia quæcumque dixit; Aut si quid certum non esset, oporteret profecto ipsum in horum uno aliquo defecisse; Oportet aut nescivisse quid diceret, aut contra mentem dixisse, aut non posse quod dixit se facturum, aut sententiam suam invertisse, & aliud Evangelium prædicasse.

Quid horum dices illi obvenisse? an divisus, an mutatus Christus? An Angelus descendit de cælo qui aliud evang. lizit præterquàm quod evangelizatum est tibi? hoc si vel diceres, anathemate feriendus esset ille Angelus, nec alius esset Angelus quam qui se transfiguravit in Angelum lucis? Nam non potest solvi scriptura. Quidquid contra dicat caro, mundus & dæmon, non potest solvi. Mutentur tempora, mores, & dicta hominum, non potest solvi, semper quod dixit, verum erit, & semper fiet, Semper verum erit quod nisi conversi fuerint mundani homines & efficiantur sicut parvuli, non intrabunt in regnum cælorum. Quidquid dicant aut faciant, nunquam potest hoc solvi. Aut sit mundanis infantia, necesse est; aut nullum illis sit cælorum regnum. Itane Deus ut vitio faveat, Scripturam solvat, & oppositas damnet virtutes? Si cuius gratia de scripturis aliquid remittendum esset, profecto in Christi gratiam tam graves illæ scripturæ quæ passionem ac mortem eius denuntiabant, videbantur mitigandæ. Sed absit, reconde Petre gladium in vaginam, nec te opponas passuro Christo ne te simul opponas scripturis quæ passurum illum prædicant, quomodo

Matt. 26. ergo implebuntur scriptura, quia sic oportet fieri? Si de se ita Christus, nonne id de singulis ita sentiet, & ita iudicabit? Quomodo implebuntur

buntur Scripturæ nisi convertaris & efficiaris sicut infans & parvulus, aut nisi Regno cœlorum excludaris? hoc ipse iudicandus ab hominibus tibi Christus proposuit, hoc ipse iudicaturus homines sibi proponet; sicut audio, inquit, iudico, Et dum resurgens mortui, vidit Joannes apertos libros, & iudicatos mortuos ex his quæ scriptæ erant in libris, secundum opera ipsorum. Id est, prout ipsorum opera respondebant & congruebant his quæ scripta erant: quasi ex libris iudicium seu talis iudicii sententia produceretur, ut qui conformes libris scriptis reperirentur, promissam ibi mercedem reciperent; & qui dissentaneam egissent vitam, poenis illic recensitis subijcerentur. Adeo verum est non posse solvi Scripturam, & cœlum potius desitutum quod tamen nunquam desinet, quàm ullum ex Christi verbis frustra dictum.

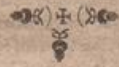
Quod aptè refertur possit volumen illud volans quod vidit Zaccharias, cuius longitudo viginti cubitorum, & latitudo ejus decem cubitorum. Et dictum illi fuit: *Hæc est maledictio quæ egreditur super faciem omnis terræ: quia omnis fur sicut ibi scriptum est, iudicabitur; & omnis jurans ex hoc similiter iudicabitur.*

Nempe volumen istud, sacra est Scriptura quæ poenas peccatoribus denuntiatur continet. Volare dicitur non quiescere, quia pro certo illa infligentur poenæ. Longitudo ejus duplo major est quàm latitudo, quia cum sint æternæ poenæ, gravior est illa poenarum æternitas quàm

illarum sensus licet acutissimus. *Hæc esse maledictio dicitur, id est, condemnatio inde peccata seu damnatio cuius hæc forma exprimitur: Ite Maledicti, &c. sic porro fur damnabitur ut ibi scriptum est, sic maledicetur, hæc est quisquis in proximum positivè, ut dicitur, vel negativè peccaverit, vel abripiendo bona ejus, vel negando illi necessaria ut infra dicitur, Sabbato sequentis Hebdomadæ: Sic & omnis jurans. Id est, omnis in Deum peccans, omnis perjurus, impius & superbus, inde iudicium, inde suam referet damnationem. Vide in 3. parte, Feria 5. Hebdom. 12. ubi hæc habetur Veritas:*

Superbo maximè formidandum divini Tribunalis Judicii.

Quod & expressius fuit demonstrandum in 1. parte, Dominica prima Adventus.

HÆC HEBDOMADA, quod superest considerandum ex verbis & factis Domini, ad ejusque passionem, totum refertur ad Vigilantiam in nobis excitandam, seu quâ parati simus ad mortem, seu quâ resistamus inimicis & temptationibus, seu quâ recipiamus gratias, & his tam fideliter uti discamus quàm necessarium est ad earum rationem reddendam in extremo Judicio, vel in extremo vitæ die.

FERIA

FERIA SECUNDA.

COMMENDATIO VIGILANTIÆ CHRISTI
VERBIS, RATIONE CONFIRMATIS.

Vigilate ergo, quia nescitis qua hora Dominus vester venturus sit.
Matth. 24.

Videte, vigilate, & orate. Nescitis enim quando tempus sit.
Marci 15.

VERITAS PRACTICA.

Si sola seorsum Ratio; vel si solus Christus sufficeret, quanto magis simul, Christus & Ratio?

SENSVS EST, Quod licet ad commendationem vigilantiam sufficeret sola Christi vel sola Rationis auctoritas, cum tamen simul unumtur Christus & Ratio, ad illam commendandam, multo magis ad id valent; & commendatio nobis esse debet vehementior; & nisi vigilemus, culpa est gravior.

RATIO EST Quia generatim loquendo, illa duo simul juncta magis valent ad suum producendum effectum, quorum unum suppletur si quid forte desiderari possit in altero seorsum sumpto.

Sed ita se habent Christus & Ratio ad Vigilantiam commendandam, ut quod in alterutro separato, desiderari possit, suppletur in utroque simul juncto.

Ergo simul juncta magis valent ad hunc effectum; Ac proinde simul proponenda nobis est Christi & Rationis auctoritas, ut quam fieri potest vehementer sacra illa in nobis excitari possit Vigilantia.

I. PUNCTUM.

INCHOATUM in monte Oliveti sermonem producens Dominus, antequam traderetur Judæis, penè totum absolvit in Vigilantia nobis commendanda. Nam quod de hoc argumento dicebat suis, expressè addidit, quod vobis dico, omnibus dico; Vigilate. Tam multis autem & tam gravibus illam commenda-

dat verbis, ut sola ejus verba, sola ejus loquentis auctoritas sufficeret ad eam nobis commendandam, sive ad nos excitandos in hujus virtutis cultum & studium. Et verd etiam, quod mireris, tam exquisitis & multiplicatis rationibus dicta sua Christus confirmat, ut si solæ rationes separatim à dicentis auctoritate perpendereantur, multum sanè valerent ad hanc eandem virtutis praxim in nobis operandam. At quanto magis putas valere possunt cum ita nobis hodie proponuntur simul & conjunctim, ut neque sola ratio sine loquente Christo proferatur, neque solus loquatur Christus sine rationis testimonio? *Vigilate ergo, inquit, quia nescitis qua hora Dominus vester venturus sit.* Et expressius apud S. Marcum, *Videte, vigilate, & orate, nescitis enim quando tempus sit.* Quasi diceret, non frustra id vobis dico; ne mihi soli dicenti credatis velim; ratio est valida & efficax cur ita vobis commendem. Vos ipsi judicate, num sit æquum & consultum quod commendo. Commendanda certe Christi bonitas & sapientia sic utrumque simul conjungentis incentivum ne quid omnino nobis deesset ad tantæ rei dignitatem & necessitatem agnoscendam.

Quamobrem ut quantum valeant hæc amborum inter se unitas & consensus manifestius intueamur, proponenda hæc Veritas fuit, & ad eam declarandam, hoc præmittendum, quod licet ex duobus unum duntaxat sufficeret ad aliquem finem assequendum, vel effectum producendum, si tamen in horum alterutro sit aliquid minus quod augeri possit & suppleri ex altero, longè efficacius illum fore finem vel effectum producendum quando simul illa duo conjunguntur quam si seorsum & separatim agerent.

Z z 3

Suffi.

Tob. 5.

Sufficiebat nobis nostra paupertas, Id est, exiguum illud quod habebamus ad alendam familiam, inquit mater Tobia Junioris, Sed cum accessit aliud quod ex Gabelo retulit filius, certe commodius illa familiam suam aluit. Sufficiebat & isti Tobia filio ad iter peragendum in regionem Medorum quò à patre mittebatur, ut sciret viam & haberet chirographum quo debita Patri pecunia redderetur, sed cum se illi Archangelus Raphaël adjunxit via contem, nonne facilius res expedita est? Nonne & ipse Raphael sufficiebat & satis erat potens ad compescendum dæmonium quo Saræ Raguelis filia Conjuges vexabantur, Et tamen hic Angelus adhibendam censuit illam assam cordis particulam quam ex occiso pisce sibi reservarat ad huncipsum finem. Liceat etiam dicere, quod sufficiebat Tobia si cum ignoras divit regionis Medorum, haberet via contem Anglum, nam in reditu poterat à socero Raguele comitatum habere quo iuum iter remitteretur & se parentibus suis sisteret. At non ita visum est Angelo qui non prius deseruit Tobiam filium quin eum patri salvum & in columem reddidisset.

Sic vel in una vides historia, quantis demonstrari possit modis, quod licet ex duobus unum sufficiat, plus tamen duo simul valent. Certe ad vitam sustentandam sufficeret panis & aqua:

Ecl. 29. unde Sapiens, *initium*, inquit, *vita hominis aqua & panis*, sic victitabant primi homines. At diuina providit Bonitas alia esculenta quibus humana vita commodius nutriretur. Arescit in stomacho solus panis: sola sine pane vix decoquantur esculenta: Sini proinde singul, quæ sola quidem sufficerent, sed quæ sola non ita valerent, sicut alij cum pane cibi, ut cibos panis decoquat & panem cibi condiant: Sic in spiritualibus, quæ diuina est Munificentia, *super abundanter quam petimus aut intell. igimus omnia nobis ministrantur.*

Ephes. 3.

II. PUNCTUM.

SED ita se habent Christus & Ratio ad Vigilantiam commendandam, ut quod in altero separato desiderari possit, suppleatur in utroque simul juncto.

Nihil quidem est mancum & imperfectum in Christo, quia Christus est, & quantum in se solo est; sed ex parte nostra, seu qua ex parte inducendi sumus ad illam observandam Vigilantiam, si sola Christi loquentis proponeretur authori-

tas, dicerent forte aliqui, non esse Christi præceptum, sed perfectioris vitæ quoddam consilium; Dicerent alij hoc Pastoribus animarum magis competere: dicerent vero pastores satis esse vel in periculis, vel in grauioribus negotiis vel certis quibusdam temporibus vigilare sicut de oratione dicitur, quæ non minus quam vigilantia commendatur, & putatur tamen satis esse si quibusdam horis oretur. Nonne hoc ipsum de Vigilantia putabitur, si nihil aliud quam Christi commendatio proponatur? Non est tamen non est illa mens Christi ut aliquoties tantum vigilet, sed omni tempore, sed omni hora, sed incessanter. At quomodo mens illa Christi capietur? ò Diuinam Christi sapientiam in suis dictis declarandis! En dictis rationem subijcit qua quid velit quid intendat demonstrat evidētissime: *Nescitis enim*, inquit, *quando tempus sit*. Et seipsum clarius explicans: *sicut homo qui peregrinatus profectus reliquit domum suam, & dedit seruis suis potestatem cuiusque operis & Lanitori præcepit ut vigilet. Vigilate ergo, nescitis enim quando Dominus domus veniat, sero, an media nocte, an galli cantu, an mane: ne cum venerit repente, inueniat vos dormientes*. Quasi diceret: Non dubitatis quin seruis illis esset omni tempore vigilandum qui omni tempore suum expectarent Dominum. At vos illi estis serui qui venturum habetis Dominum sive ad gratias conferendas, sive ad collatas examinandas an profecerint, sive ad vitam terminandam, & particulare iudicium exerceendum. sive ad aliquid quod à vobis velit expressius indicandum, & nescitis quo tempore quæve hora veniat Dominus. Ergo vobis est vigilandum. Nonne id concludit Ratio? & nonne id concludens Ratio multum valet ad id quod commendat, si præsertim consideretur ab Eo data qui pro sua poterat autoritate præcipere, qui pro sua noverat sapientia quantum quæque valeat ratio, & qui pro sua bonitate lumen infundit quo illorum mentes illustret quibus seum loquitur?

Servate mihi puerum Absalom, dicebat suis 2. Reg. 19. David qui contra erant pugnaturi, tum verò paulò post, cum miles diceret se perfidum illum Absolonem vidisse pendentem de quercu, & argueretur à Ioabo quod eum non occidisset, & sibi amplam hoc facinore eonciliolet mercedem atque famam: *Si appenderes*, inquit, *in manibus meis mille argenteos, nequaquam mitterem manum meam in filium regis: Audientibus enim nobis præcepit rex tibi dicens: Custodire mihi*

mihī puerum Absolom. Sed & si fecissem contra animam meam audacter, nequaquam hoc Regem latere potuisset, & tu stares ex aduerso. Quasi diceret: Et dictum Regis & d. Si ratio me contumuit, nam præterquam quod Rex vetuit ne Absolom occideretur, rationem Rex ipse addidit quia filius eius esset: quæ sola quidem ratio sufficeret ne occideretur: at cum ei accesserit mandatum Regis, nefas prorsus duxi & Regi simul & rationi repugnare.

denia, non est consilium contra Dominum. Neque quod ait Ecclesiastes: nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos quò tu properas: Nam illi omnes, vel inuiti fuerint, & quòd in malignitate sua consumpti sint; quia scilicet sibi quantum erat opus non vigilarunt. Rata est enim hæc Veritas:

Sap. 5.

III. PUNCTUM.

SIC planè nobis est sentiendum, sic loquendum, sic respondendum omnibus qui nos fortè arguerent quod nobis attentius invigilemus, quasi tristiores agamus vitam, quasi periculum valetudinis incurramus: Sed audiant quod audientibus nobis præcepit Dominus ut vigilemus ne alioquin ab ipso Domino non vigilantes deprehendamur: Audiant quantum valere in seruum debeat quod commendat ei Dominus, & quod ratione confirmat commendatum. Considerent qualis sit ille Dominus cuius imperium nemo detrectare possit, & qualis sit ea ratio quam sensus ipse communis & quotidiana probat experientia.

1. Venite & arguite me, dicit Dominus, quasi diceret, nisi rationem habuero qua id æquum ostendero quod à vobis exigo, nolim credari: aut si quæ est cuiusdam ratio quam dictis meis opponat, veniat, & rationem proponat. Reduc me, inquit, in memoriam & iudicemur simul: narra si quid habes ut iustificeris. Pater tuus primus peccauit: & interpretes sui prauaricati sunt in me. Hoc est, idcirco pater tuus primus peccauit, quòd rationem meis dictis oppositam audire & sequi voluerit: & illi ipsi mundani qui se dictis opponunt meis, aliud quàm dicunt sentiunt, neque enim ignorant quod est in factis & verbis: Non est sapientia, non est prou. 27.

Quod quantum cuique est vigilantia, tantum est virtutis & meriti.

Vide in 1. p. In Communi de sanctis Confessoribus non Pontificibus.

Super custodiam meam stabo, & sicut gradum super munitionem: & contemplantur ut videam quid dicatur mihi, & quid respondeam ad arguentem me. Et respondit mihi Dominus, & dixit, scribe visum & explana eum super tabulas ut percurrat qui legerit eam. Quia aethus visus procul, & apparebit in finem, & non mentietur. Si moram fecerit expecta illum, quia veniens veniet & non tardabit.

Hab. 2.

Mira certè Prophetæ visio: cum vigilaret attentius ut quid à se Deus vellet, audiret & annuntiaret, hoc responsum accepit, ut scriberet quod omnes legerent, & diceret quod audirent omnes, sic esse omnibus semper vigilandum sicut ipse Propheta vigilabat, sic esse semper expectandum Dominum qui licet moram faciat, veniet tamen, & quasi jam jam venturus sic est semper expectandus. Ecco venio cito, & merces mea mecum est reddere unicuique secundum opera sua. Apoc. 22.

FERIA

FERIA TERTIA.

EXPRESSIOR PARABOLA DE SERVO EXPECTANTE DOMINUM SUUM.

Et vos similes hominibus expectantibus Dominum suum. Luc. 12.

VERITAS PRACTICA.

Qui non est semper paratus, nunquam est paratus.

RATIO EST. Quia nunquam est paratus, qui non est paratus eo tempore quo praesertim paratum esse oportet.

Sed qui non est semper paratus, non est paratus eo tempore, quo praesertim paratum esse oportet.

Ergo nunquam est paratus. Quae certe consideratio diligenter expendi multum valere potest ad persuadendam unicuique, ut semper sit paratus.

I. PUNCTUM.

QUAM sanctus Marcus parabolam de servo expectare iussu Dominum suum, breviter narrat, alii duo Evangelistae fusius commemorant. Et quidem S. Lucas iam pridem ipsam eandem retulit alio loco & tempore à Christo Domino pronuntiatam, longe hunc ante sermonem quem ipse Dominus postremum habuit de Vigilantia: sive quod Christus pluries eam repetierit, sive quod Evangelista tempore rationem in ea referenda non servavit, quod est sacris Scripturis satis familiare.

Haec est autem insignis parabola de qua in prima parte cum de sanctis Confessoribus in communi ageretur, instituta est consideratio, frequentissime recurrit in celebranda Sanctorum memoria.

Sicut lumbi vestri praecincti; more scilicet Orientalium qui cum vestes talares nunquam depoparent, illas colligebant & praecingebant quando ad iter se comparabant, vel ad aliquod ministerium exercendum.

Et lucernae ardentes in manibus vestris, quasi qui de nocte redeuntem domum, expectetis Dominum vestrum. Sed mirum prorsus & in-

auditum cur ita in expectando Domino iubeantur haberi ardentes in manibus faces vel lucernae. Nonne satis erat eas habere paratas ut cum adventaret Dominus, illas accenderent, & tum manu gestarent ad lucem praefendam? Nonne sic ordinariè fieri solet à servis, qui cum de nocte suos comitantur Dominos, tum quidem gerunt suas faces lucentes & accensas, sed dum illos domi expectant, non lucentes manu gestant, sed extinctas in procinctu habent, & ad manum ut quando se opportunitas dederit, eas accendant?

At verò Christus Dominus aliquid amplius à suis exigit; Non modò sic paratas ad manum vulchaberi lucernas, ut cum venerit, mox accendantur; sed cum etiam abest & expectatur, tum paratos vult habere servos, tum ardentes vult haberi faces perinde prorsus ac si praesens adesset. Nam ejus adventus ita est repentinus, ita subitaneus & improvisus, & quando praesens aderit ita vult servos suos expeditos ad sibi obsequendum ut nisi dum abest sint ita semper parati, non erunt satis parati dum aderit.

Unde quod addit postea: *Et vos similes hominibus expectantibus Dominum suum quando revertatur à nuptiis, ut cum revertit, & pulsaverit, confestim aperiant ei,* hunc habet scilicet, ut sint ita vigiles, sic attenti & attentae, quasi qui praestolentur jamiam advenantem, quasi qui praesto sint ad eum recipiendum, quasi qui ipsestent num adit, quasi qui auscultent num pulset.

Quibus verbis, quae similitudine quid expressius, quid significantius ad exprimendum parabolae finem & scopum qui eò spectat, ut discamus sic invigilare nobis quasi jam jam esse morituri; discamus eo in statu vivere, in quo vellemus mori; discamus sic semper abstinere malis, & bonis facere, sicut vellemus in stante morte. Hoc est enim praecinctos habere lumbos, si caeremus vitiiis, hoc est habere lucernas ardentes, si lucemus virtutibus, si ardemus Chari-

Luc. 12.
Matth. 24.

Charitate. Hoc est Dominum venire ad servos, quando servi sunt morituri, quando mortui sunt iudicandi, Hoc est denique paratos inveniri servos quando sic suis erunt purgati vitii, & præscriptis ornati virtutibus, ut statim à morte transferantur in beatitudinem: Hoc est quod optaret Dominus, sic invenire suos ut ex mortali vita migrantes statim in æternam demigrarent: Hoc est quamobrem illos tam multis instruit; Hoc est quod illis præcipue vigilantem commendat sollicitudinem quam si observent, beati erunt: quam si negligant, actum est de illorum salute. Sic enim ait, sic affirmat, sic definit: *Beati servi illi quos cum venerit Dominus, in venerit vigilantes, amen dico vobis quod præcinget se, & facies illos discumbere, & transiens ministrabit illis.* Brevis quædam est descriptio beatitudinis, quasi diceret, tam beati sunt servi illi, ut quia fideliter Domino suo servierunt, Dominus vicissim illis serviat, Id est, omnia subministrat quæ desiderare possint, quasi mensæ accumberent quibus ipse Dominus omne ciborum genus inferret: Tanta est videlicet beatitudo ut ad beatorum voluntatem abundè omnia suppetant.

Luc. 12. Matth. 24. **E** contra verò de servo non vigilanti, audi quid pronuntiet: *Veniet Dominus servi illius in die qua non sperat, & in hora qua nescit & dividet eum; parietque eum cum infidelibus, & cum hypocritis ponet: ibi erit fletus & stridor dentium.* Id est, sera erit poenitentia de male instituta vitæ sive de imparata morte; Nec aliud addit gravius quo describantur vel declarentur illa inferiorum supplicia, Nam quod gravius in illis est, hoc est non fuisse vigilantem, hoc est non emisse tam modico pretio tantam beatitudinem; hoc est tam leviter excidisse beata illa felicitate. Satis inde alia significantur supplicia, neque ad æternam metum supplicij tantum valet poenæ gravitatem describere, quam demonstrare periculum eius incurrendæ. Satis itaque dictum fuit ad terrorem de non vigilanti servo, quod poenam infidelium & hypocritarum subiret: Tum verò si velit cogitet quænam sit illorum poena, seu potius si sapit edgret de illa evitanda, & discat non alium esse modum quam ut vigilet, quam ut ita vivat & ita semper paratus sit sicut aliquando vellet esse paratus. Nam pro certo ac constanti habere debet, quod nisi semper sit paratus, numquam erit paratus, & male omnino peribit.

Hoc est quod breviter cætera omnia comple-
Haynesius Pars quarta,

ctitur; hoc est quod præsertim ex dictis eliciendum & expendendum est; hoc est quod aperta ratione probatur, quia numquam ille paratus dici debet, qui non est paratus eo præsertim tempore quo paratum esse convenit, sive propter quod tota exigitur præparatio. Redeamus ad similitudinem servi expectantis Dominum suum, Quomodo illum expectat? Vigilando, Cur autem ita vigilando? Ut cum Dominus venerit, sit paratus. En finis ille quem sibi statuit qui expectat & vigilat, ut illo scilicet tempore sit paratus quo Dominus veniet. Jam verò, quod est præcipue considerandum, si servus ille quovis alio tempore semper paratus esset & numquam illo quo Dominus venit, nonne de illo diceretur servo, quod numquam esset paratus? Cur porro id diceretur, nisi quia non esset illo paratus tempore quo præcipue paratum esse debebat, nempe illo quo venit Dominus, cum propterea tantum, ut supponimus, paratum esse oporteret, ut venientem Dominum servus quo decet modo exciperet. Esto expectarit, esto vigilarit, esto semper paratus fuerit alio tempore, præterquam isto præcisè ac determinatè; nihil profecit, nihil egit, quia tempus istud erat propter quod tota instituta erat præparatio.

Sic si miles ense semper accinctus & semper paratus sit præterquam pugnæ tempore; numquam esse paratus hic diceretur, & ignaviæ poenam subibat, quia pugnæ tempus, tempus est singulare quo esse paratum oporteret. Sic dicuntur omnia tempus habere, & sui spatia transire universa sub caelo. Sic esse omnis negotio tempus, & opportunitas ita esse dicitur ut nisi ad sit tempus & opportunitas vice nullum fiat negotium. Hæc est valde opportuna Veritas superius demonstrata in hac parte, Feria 4. Hebdomadæ decimæ octavæ, ubi quæ desiderari possent hic fusius, habentur declarata, Vide & hoc esse tempus opportunam agnosce quo has intelligas Veritates.

Ecc. 3. Ecclesi. 3.

II. P U N C T U M.

SED qui non est semper paratus, non est paratus eo tempore, quo præsertim paratum esse oportet.

Quodnam est enim tempus, quo præsertim paratum esse oportet? Nonne est tempus mortis? Nonne est tempus quo venit Dominus ad particulare iudicium? Nonne est tempus quo

III. P U N C T U M.

si paratus non sison si paratus eo tēpore quo te praesertim paratum esse oportet. Jam vi rōsi- sic. audi, vide, & quidquid est virium animi collige, ut semel aliquando plene intelligas te mortis tempore non paratum fore nisi semper paratus sis: quia scilicet nisi semper paratus sis, tempus mortis erit dies illa qua non speras, & illa erit hora qua nescies tibi esse moriendum; Sic enim expressis & disertis verbis Dominus; sic minatur futurum illi servo qui non omni hora vigilaverit. Ipse est Dominus qui expectatur Judex, & qui venturus est ad te iudicandum qui hoc affirmat. Ipse est qui consulō & deliberatō tale hoc tempus eligit quo veniat & quo te iudicet. Ipse est qui probe scit quid sit facturus & diciturus: qui nec errare potest dicendo quid faciet, nec faciendo quod dixit. Nonne credis hoc dixisse Christum, & hoc esse verum & futurum quod Christus dixit?

Quod si autem tempus tuae mortis, tempus sit illud quo te mori nescies, nonne tempus erit quo non eris paratus? Nam licet de Justo dicatur quod si praecipuus morte fuerit, in refrigerio erit; tamen quis se iustum ita potest abitari, ut non periculosum sibi putet tempus mortis quo mori nesciet? Nonne iusti quique orant cum Ecclesia, ut à subitanea & improvisa morte liberentur? Quod vel maximè timendum est cum mors illa improvisa in poenam datur negligentiae seu negligentiae vigilantiae, talis enim mors est ut qui moritur non modò nesciat se moriturum; sed contra sciat, aut sibi fingat scire se rō moriturum sic enim expressè Dominus. *in die qua non sperat.* Id est, qua sperat se non mori: & quia sic sibi persuadet, contra quam expressè voluit Dominus, ideo sic punitur ut illa die qua non sperat moriatur; & quia sic punitur in sperata illa morte, verendum magnopere est ne mortis illud tempus, tempus sit quo non eris paratus; quia in hoc praecipue poena est respondens culpae, ut qui neglexerit tempus parandae mortis, negligatur & punitur imparata morte. *Et qui sperat, nonne & spernetur.*

Quod vel ex eo maxime confirmatur, quod tali morte mortuus dicatur & detruatur quod infideles & hypocritae coniecti sunt in poenas se licet sempiternas, quia sic imparati mori perinde est acque in peccato mori, perinde est ac mori non confessum, non contritum, non absolutum. O verè Mors talium pessima!

PATET itaque quàm sit verum quod qui non est semper paratus, numquam erit paratus: quia cum agatur de preparatione ad mortem, quisquis eo tempore quo moriendum est non est paratus merito dici debet nunquam paratus, non erit autem paratus quo tempore moriendum est qui non est semper paratus, quia sic ille dixit qui habet claves mortis & Inferni? Ille qui aperit, *Apoc. 1. & nemo claudit: claudit, & nemo aperit.* De cuius verbis sicut nemo dubitare potest, sic neque ullam reitit d. biam quia imparatus decedat qui non est semper paratus. Nam si quod restaret dubium, peccet vel ex verbis Christi subobscuris, vel ex eius mente non intellecta, Sed neutrum horum dici potest; Nam verba sunt tam plana, tam aperta, tam multis in locis, & tam multis loquendi modis declarata, ut nihil in toto Evangelio planius & explicatius reperiat. Addo & in Canonicis Apostolorum epistolis quae sunt quaedam Evangelij declarationes, hoc unum plane & idem, quod Christus de postremo vitae die, reperies ut sequenti crastina die commodius videri poterit.

De mente verò Christi loquentis, non est ambigendi locus quin hoc verè intenderit quod verba sonant & significant. Nam cum vellet nos esse semper paratos, atque inter alia quibus utebatur ad hanc preparationem persuadendam, hoc unum crebrius proponeret, nos alioquin imparatos morituros, profectò mihi constaret hoc ab eo ita esse intentum, & ita verè futurum, nullam vim profus haberet eius suffragio, dicerentque omnes quod impij tantum audent apud Prophetam: *munda remanda, expecta re- expecta, modicum tibi, modicum tibi:* quasi diceretur, hoc unum decantant Scripturae ut cito venturum dicant quod minantur, nec tamen venit. Sed frustra id dicent, nam & ipse Dominus has omnes praecipue elusiones cum dixit cœlum potius petiturum quam quid ex verbis suis.

Atque ita omnes Sancti Patres eius mentem interpretantur, ut non alia de causa incertum mortis nostrae diem, & suspensionem sui adventus expectant orem fecisse dicant quàm ut omni tempore ac singulis observaretur momentis, sicut qui singulis venturus esset. *Paratos igitur esse nos convenit,* inquit S. Hilarius, *quia dies ignota: so intentam sollicitudinem susper- sa expectationu exagitet.* Sic & Sanctus saepe Augustinus *in Epist. de seculi qua hora veniat, semper vigila, ut quod*

nescis quando venias, paratum te inveniat cum veneris: & ad hoc foris nescis quando inveniat ut semper paratus sis. Et rursum: Vigilare debet omnis Christianus ne cum imparatum inveniat Domini adventus: Imparatum autem inveniet dies ille, quem imparatum inveniet sua vita ultimis diebus. Sanctus autem Gregorius tam frequens & tam multus est in istis commendandis, ut quia tam multus est, pateat omnibus obvius. & vix ullam eorum quæ scripsit paginam volvas quin hæc aut sim illa legas: *hæc enim ultimam idcirco Dominus noster nobis voluit esse incognitam ut semper possit esse suspecta: ut dum illam prævidere non possumus, ad illam sine inmissione properemus. Id est, illam præ oculis & in mente semper habeamus.*

Nec dicas, raras esse mortes repentinas & improvisas, cum tamen multi sint qui se non semper paratos teneant. Responderetur enim improvisam mortem non eam tantum dici quæ repentina est & subitanea, sed quæ quocumque modo adveniat, in præparato advenit, quo sensu diximus eum qui moritur sperare se non moriturum, sicque suis rebus æternis non satis caute ac diligenter provisurum. Vel enim morbus lentus est, vel violentus: Si lentus est, non multum movetur æger, & facile sperat se melius habiturum: Si violentus est morbus, non vacat ægro multum cogitare de anima, speratque morbum de violentia remissurum, ac tum, inquit ille, serio mentem inspiciet, & interim moritur: & tu negabis hanc improvisam esse mortem vel hæc morte non multos interire?

Neque rursus objicias, sentiendum melius de Dei bonitate qui non punit bis in idipsum; cum enim jam morte naturali puniat, credibile est aliam pœnam spiritualem cohibere, nec proinde timendum ne imparatus discedat qui non semper est paratus. Falleris, omnino falleris

quisquis ita discurrens. Nam primo iam dictum est non hic agi de morte corporis immatura & casu aliquo repentino illata; sit mortuus quantumvis senex, aut naturali cursu delapsus in extremum suum diem; hic est de quo agitur, hic est qui dicitur imparatus mori, hic est qui dicitur punitus & castigatus non morte naturali sed spirituali, quatenus his privatur gratia quas habuisset si se semper paratum reddidisset, & quibus illo mortis suæ tempore dum privatur, imparatus moritur. Neque ut vides propterea bis punitur in idipsum, quia non duplex sed una tantum mors est in pœnam neglectæ præparationis animi.

Deinde verò nihil de bonitate Dei detrahitur, dum divina Justitia exercetur; Nam ut præclare *Ecclesi. 16.* Sapiens, omnis misericordia facit locum unicuique secundum meritum operum suorum, & secundum intellectum peregrinationis ipsius. Jam non erit locus bonitatis sed justitiæ. Bonitas fuit te præmonere, bonitas fuit, te differentem expectare: bonitas fuit te contemnentem sustinere! bonitas fuit te hæc etiam hora provocare ad præcavendum; bonitas etiam est tibi præterita condonare si verè respueris; Numquid fat multa hæc sunt unde tu de bonitate Dei sentias? At verò si hæc multa pergas contemnere, nonne quantum major illa sit bonitas, tantò erit major tua culpa, & tantò majori pœna dignior? *Luc. 12.* Ille servus qui cognovit voluntatem Domini sui, & non preparavit, & non fecit secundum voluntatem eius, vapulabit multis: qui autem non cognovit & fecit digna plaga, vapulabit paucis. Sic Christus Dominus præsentem concludens parabolam: Unde tu qui omnium maxime voluntatem Christivolis de habendo animo semper parato ad mortem obeundam, quid expectare debes nisi hanc voluntatem adimpleas?

FERIA QVARTA.

PARABOLA DE PATREFAMILIAS, VIGILANTE OB METUM FURIS.

Hoc autem scitote, quoniam si sciret Paterfamilias qua hora fur veniret, vigilaret utique, & non sineret perfodi domum suam. Et vos estote parati, quia qua hora non putatis, filius hominis veniet. Luc. 12. Matth. 24.

VERITAS PRACTICA

Qui non observat furem, observatur à fure & capitur.

Sicut à fure sic à fine vitæ timendum est. Vel omni hora vigilandum, vel nulla vigilatur.

RATIO postrema partiu ad quam dua priores referuntur. haec est inter alias, quod cum Ingenium furis tale sit ut ipse observet horam furii facienti qua non observatur, idcirco contra vel omni hora vigilandum est vel nulla vigilatur.

SED finis vitæ qui & adventus Christi dicitur sic veniet tamquam fur qua non expectatur hora, si non omni hora expectetur.

ERGO vel omni hora vigilandum est, ad hunc vitæ finem observandum, vel nulla vigilatur. Et non minus inde anima quam à fure domni, damnium inferitur.

I. PUNCTUM.

CUM præsentis Parabolæ sit idem Finis & scopus qui præcedentis ac sequenti, de habenda perpetua Vigilantia circa finem vitæ præsentis, eo discursus etiam fuit dirigendus, & tota mentis acies nunc intendenda, ut cum divina gratia pio bene intelligatur exallata furis similitudine quam sit omni hora vigilandum, vel nulla vigiletur, & sic locus furis ac damnii inde sequentibus detur, quod est diligenter cavendum.

Sic autem explananda breviter videtur similitudo: Cum de nocte fur venturus timetur, ita timetur, ut omni noctis hora caveatur; aut nisi omni hora observetur & caveatur, non satis cautè timeatur, nec possit dici quod ulla cavea-

tur hora: quia scilicet talis est furum industria & genius, ut toti sint in observanda hora qua non observantur, ut sic tutius fures agant, cum aliquin se in manifestum vitæ periculum conjicerent. Nonne res patet? Nonne sic Scriptura toties in nos id retorquet: Si fures introissent ad te, si latrones per noctem, quomodo conticisses? nonne furvati essent sufficientia sibi? si vindemiatores introissent ad te, numquid saltem racemum reliquissent tibi? quomodo scrutari sunt Esau, investigaverunt abscondita eius? Id est, quo te modo gereres circa fures & latrones qui te interdiu vel de nocte invaderent? Nonne omni modo caveres ne tibi damnium inferrent? Cur non igitur pari cura invigilas contra tuos animæ hostes vel ut eos antevertas, vel ut accedentes arceas & prohibeas? An putas minus illi damnium animæ inferent quam alij bonis tuis temporalibus? Certè fures aliquid domitelinquant, at hostes animæ cuncta diripiunt.

II. PUNCTUM.

SED finis vitæ qui & adventus Christi dicitur sic veniet tamquam fur, diripitur omnia, qua non hora expectatur, nisi omni hora expectetur.

Primo, finis vitæ dicitur adventus Christi, si ve quia Christustunc venit ad judicium particulare morituri, juxta illud Apostoli, statutum est hominibus semel mori, post hoc autem judicium sive quia impeno eius vita finitur; Vita in voluntate eius. Dedit ei Pater, potestatem omnium carnis.

Deinde verò finis vitæ sive adventus Christi sic venire dicitur tamquam fur, quia sic iocutos revera intercipit & bona omnia diripit, sive temporalia quæ deferuntur, sive spiritualia quæ jam partim amissa erant per peccatum, & quæ

restant, ut Fides & Spes, per iudicium & damnationem auferuntur; ac denique beata illa & æterna bona quibus fruendis creata erat anima, penitus pereunt. Nonne hoc est furem esse? Nonne hoc est quod omnes post Christum dicunt Apostoli, sive de extremo sive de particulari iudicio sive de postremo sine omnium hominum: sive de cuiusquam singulari; *Non tardat Dominus promissionem suam*, inquit sanctus Petrus, Id est, verbum quod dixit de adventu suo, *Adveniet autem dies Domini ut fur*. Quales oportet vos esse in sanctis conversationibus & pietatibus, expectantes & properantes in adventum dei Domini! Quasi diceret, quales esse velletis illo die, tales omnino vos esse oportet omni die propter eius incertitudinem.

1. Pet. 3.

1. Thess. 5.

Mat. 5.

Apoc. 3.

Sic & sanctus Paulus: *Ipsi diligenter scitis quia dies Domini sicut fur in nocte, ita veniet*; Cum enim dixerint, *pax & securitas*, tunc repentinus eis superveniet interitus, sicut dolor in utero habenti, & non effugienti. Quo & illud sancti Jacobi referas: *Patientes estote usque ad adventum Domini*: Patientes estote, & confirmate corda vestra, quoniam adventus Domini appropinquavit. Ecce iudex ante januam assistit. Sanctus denique Joannes, sive per Joannem Dominus; *Si non vigilaveris, inquit, veniam ad te, tamquam fur*; & nescies quâ hora veniam ad te. Possentne restare dubium post tot testimonia, de tei veritate?

III. PUNCTUM.

Ergo vel omni hora vigilandum est ad hunc vitam finem observandum, vel nulla vigilatur. Nam si fateris ita esse Vigilandum ad furem præcavendum, si quis forte domui pareat insidias, cur non idem fateberis ad hunc postremum diem & hunc adventum Domini observandum, qui non aliter Furis nomen habet quam quia non vigilantes occupat? Sic enim aperit Apostolus quod est valde notandum: *Vos autem fratres non estis in tenebris ut vos dies illa tamquam fur comprehendat*, Quasi diceret, solis illis verè fur dici debet qui non eum cavent ut furem; nam quibus est fur ut observetur, non est fur ut furetur: illa enim observatio, velut quedam lux est & dies, quam fures ita fugiunt ut quam diu lux est, fures non sint.

1. Thess. 5.

Quod certè non poterit non esse valde gratum Christo Domino, cui non potest non esse

invisum fatale furis nomen, Putasne libens hoc sibi nomen assumat? Etiam planè, dum tibi profit ad salutem; dum tibi profit ad cautelam; sed satis alioquin tibi significat quam longè sit ab hoc infami nomine, cum te toties monet & urget ut caveas. Non ita latro nocturnus qui verè velit domum diripere: Non ita dæmon qui nihil nisi perniciem tuam concupiscit, non se ita palam producit tamquam furem, cum alioquin se proderet, & prædam ipse sibi subriperet: Sed Christus qui bona potius dare quam auferre cupit, se aperit furem pronuntiat ne furem agat, *Dedisti metuentibus te significationem, Ps. 59. ut fugiant à facie arcus, ut liberentur dilecti sui.*

Vide in 2. p. Fer. 4. Cinèrum,

Ut vita mortem ordinat, sic mors vitam.

POSSET & similitudo hæc furis accommodari diabolo, juxta illud Divi Hilari dicentis de Domino quod in hac parabola furem esse ostendit *Zabulum ad detrahenda ex nobis spolia per vigilam*, & corporum nostrorum domibus insidiantem; ut ea incuriosis notis & somno deditis, consiliorum suorum atque illecebrarum jaculo perforat. Neque mirum videatur si de duobus tam diversis quales sunt Christus & diabolus, unum & idem dicatur, cum id diversis etiam dicatur rationibus. Sic enim Deus & dæmon dicuntur tentare homines, sed quàm longè aliis & modis & finibus? Hinc autem Vigilantiæ perpetuæ motivum satis efficax elicietur, si attentè consideretur quàm sit totus dæmon in observando tempore quo non observatur ut furem agat. Cum enim dolis & cuniculis potius agat quàm apertis viribus; in hoc vel maxime suos ponit dolos ut incautos invadat. Hoc est nempe quod ait Apostolus, *ut non circumveniamur à Satana, non enim ignoramus cogitationes eius*. Idcirco & vocatur coluber seu serpens tortuosus, qui se videlicet varios in flexus torquet & flectit ut faciliorem in mentes nostras aditum tenet.

Aptè contra hos dolos David: *illumina Domine oculos meos ne unquam obdormiam in morte, ne dicat inimicus meus, prævalui adversus eum*. Egregiè vero S. Chrysostomus in hunc Psalmi versiculum: *Pape! quanta est stultitia, quanti stupor, adversariis adversus seipos ferre auxilium, & ut i qui animam excruciant & affligunt, latentur & exultent! Vide qua absurda,*

2. Cor. 2.

1. Cor. 26.

1. Is. 27.

Ps. 12.

absurda, cum inimicum vincere oporteret, vincimur: nec id solum sed etiam validum & potentem reddimus, nec eo usque sistit extrema amenia & summus morbus noster, sed qua eis etiam lasciviam & exultationem afferant, comparamus.

Huc spectant multae Veritates passim expositae:

Nemo periculose magis tentatur, quam qui se non putat tentatum.

In 1. p. Die 15. Januarii.

Nisi quod monet sapiens: omni custodia serves cor tuum, non omnino servas.

In 1. p. Fer. 4. Hebd. 4. post Epiph.

Qua facilitate vincimur, eadem vincere possumus.

In 3. parte, Fer. 5. Hebdom. 7.

Quod monet Sapiens: Eris eruditus in omnibus, aut eris contra demonem rudis in omnibus.

In 4. parte, Fer. 4. Hebd. 15.

FERIA QUINTA. PARABOLA DE DECEM VIRGINIBVS.

Tunc simile erit Regnum caelorum decem virginibus qua accipientes lampades suas, exierunt obviam sponso & sponsa. Matth. 25.

VERITAS PRACTICA.

Perpetua est quaedam mentis Virginitas, perpetua vigilantia.

RATIO EST. Quia virginitas quaedam mentis est, eius incorruptio & puritas ab omni affectu inordinato.

Sed illa incorruptio praecipue conservatur & quodammodo perpetuatur per vigilantiam perpetuam.

Ergo & perpetua quaedam est mentis virginitas hac perpetua vigilantia, Proindeque plurimum commendanda, cum quidem omnibus, tum his vel maxime qui virginitatem corporis colunt.

I. PUNCTUM.

CUM frequenter occurrat hujus Parabolae de decem Virginibus commemoratio, non est cur eam fusius hic enarremus. Jam supra etiam in prima parte, ubi de Communi Virginum agitur, instituta est ejus consideratio qua ostenditur quamlibet virginem non posse dici prudentem sed futurum nisi tantum adrigilet ad ceteras omnes virtutes suo tempore exercendas, quantum ad virginitatem

custodiam. Nunc pergentes cum Christo de vigilantia cogitare & loqui, observemus ad faciliorem intelligentiam parabolae, morem hunc apud Judaeos fuisse, ut virgines sero cum lampadibus sponsum & sponsam deducerent domum, ad nuptiales epulas.

Antequam vero paratus esset sponsum deducendus, expectabant eum parato in loco virgines, quod ante simul omnes convenisse oportebat. Et quia dubium ac incertum erat quamdiu se sponsum pararet, quae se hora sisteret exiturus, tamdiu praestolabantur & vigilabant virgines, saepe ad mediam usque noctem, unde fiebat ut oleum semel effusum in lampades, diuturnitate temporis consumeretur, ac proinde ne deficeret, prudenter vasa quaedam oleo plena secum deferrebant, aut certe nisi deferrent, insipienter agerent: nam deficiebat oleum, deficiebat tempus, deficiebat ornatus nuptialis, deficiebant ipsae sibi, cum alioquin comitari sponsum non possent extinctis lampadibus, & dum illis accendis oleum sibi conquirent, sponsalis interim celebritas perageretur, & nuptiale convivium clausis januis celebraretur, quod certe durum & infame ducebatur. Sed ipsarum erat culpa, sed ipsarum erat impudentia & mera fatuitas quod non vigilassent, quod non sibi necessaria providissent, quod

quod sumptibus pepercissent vel labori; Unde tandem illarum exemplo concluditur, quod nisi vigilemus quantum satis est ad Christi sponsi adventum sic excludemur caelesti convivio, nec quidquam proderit ipsa corporalis Virginitas quae non habuerit comitem Vigilantiam, ad Virginitatem mentis & ad ceteras comparandas Virtutes peridoneam. Amen dico vobis, Nescio vos; Vigilate itaque quia nescitis diem neque horam.

Hæc est perpetuæ Vigilantiæ ratio quæ hæc nobis proposita fuit; Nunc vero aliam addimus qua non tantummodo malum evitatur, sed bonum insigne comparatur quod est Virginitas quadam mentis, quæ ex perpetua Vigilantiâ perpetuari dicitur, & sic aptè demonstratur. Nam quid est virginitas mentis, nisi mentis incorrupta puritas, quantum quidem haberi potest in

109.9.

corpore quod corruptitur & quod aggravat animam multa cogitantem? Sic sanctus Ambrosius ad Virgines, ut quantum possint Beatam Virginitatem imitentur qua Virgo erat non solum corpore, sed etiam mente, qua nullo doli ambitu sincerum adulterare affectum. Sic & sanctus Cyprianus de disciplina Virginum, ut qua à carnali concupiscentia recedentes, inquit, tam carne quam mente se Deo reverent, consumunt opus suum magno premio destinatum, nec ornari jam aut placere cuiquam nisi Domino suo studeant à quo & mercedem Virginitatis expectant: Unde aptè S. Chrysostomus de quinque fatuis Virginitibus quarum est mentio in nostra parabola, dicit eas cum fornicatoribus ejici, quod pecuniarum cupiditas qua detenta, oleum sibi non emerunt sit quadam mentis corruptela, atque adeo licet corpore Virgines fuerint, mente tamen corrupta sint; quia videlicet sua est mentis virginitas, cum mentis puritas sic custoditur ut nulla pravitate affectus contumparatur. Hinc beatus ille qui inventus est sine macula qui post aurum non abiit, nec speravit in pecunia & thesauris, quis est hic & laudabilis animus?

L. 2. de Virginit.

109.31.

II. PUNCTUM.

SED per Vigilantiâ perpetuâ illa præcipue puritas custoditur & quodammodo perpetuatur. Nam hic ejus primus est & magis commendatus affectus, ut ab omni modo peccato vigilantem prætervet, sed à levi etiam affectu qui mentem ejus posse corrumpere. Ad quid enim anima vigilare nisi ad sui custodiam? at in quo

est animæ custodia nisi à peccato, quod est ejus perditio? Si enim petimus à Domino ne nos inducat in tentationem, Dominus etiam à nobis petit, Vigilate & orate ut non intretis in tentationem, id est, ne succumbatis, & peccetis, hoc enim est proprium Vigilantiæ munus & officium, quod quidem ita perfecte defungitur, ut quo parte homo est debilior ad resistendum hostibus, illinc evadat fortior quia ibi vigilantia est acrior. Quod præclare sanctus Gregorius, Unde se, inquit, pertimescit graviter cadere, inde accipit fortiter stare; non solum vires à quo accipiat desit, sed quanta eas vigilantia servet intelligit, ad insidias providendus & vigilat, ut hostem se in certamine caustus accingat. Et alibi: Et si aliquando usque ad delectationem tentata mens rapitur, ipsa tamen citius subreptionem suam delectationis evadescunt, & foris censura redarguant quidquid intra se exurgere carnale deprehendunt.

Matth. 26.

2. Cor. 10.

3. Cor. 18.

Sic fuit sanctus Bernardus, ubi agit de Consideratione quæ est ipsa hæc nostra Vigilantia: Primam quidem, ipsum fontem suum, id est, mentem de qua oritur, purificat Consideratio. Deinde veget affectus, dirigit actus, corrigit excessus, componit mores, vitam honestat & ordinat. Et quæ plura præcipue quirit: Unde aptè à postolus, Evigilate isti, & nolite peccare; Quasi diceret: ad hoc præsertim evigilate ne peccare velitis, ne peccetis ex affectu, non tantum ex affectu peccati, sed ne cuiusquam rei affectu inordinato qui peccatum generat, & peccatum quod præcipue cavet qui vigilat.

1. de Consider.

1. Cor. 15.

III. PUNCTUM.

EST igitur perpetua quadam mentis Virginitas perpetua Vigilantia, quæ puritatem mentis tam diu perpetuat quam diu perpetua est; cum ad hoc unum præcipue vigilet, ut nulla peccati labe mens nostra corruptatur. Fiat cor meum immaculatum in suis justificationibus, ut non confundar. Hæc est lapis semper accensa in sapientibus illis Virginitibus quæ idcirco ad nuptias sunt introductæ. E: certe quam essent sapientes in hoc præcipue ostenderunt, quod essent constantes in perpetua Vigilantia. Nam quid est sapientem esse nisi tenere constantem media quæ proposito fini magis conveniunt? Quis est autem primus finis noster, nisi purum esse ab omni peccato, ut sic aliquando Deum videamus? Quodnam est pondus medium ad illam puritatem nisi perpetua Vigilantia? Unde quid sequitur nisi veram

P/118.

in

In ea sola esse sapientiam, quæ sic suaviter & fortiter finem suum attingit.

Collat. 1.
c. 4.

Sic præclare Cassianus: Finis quidem nostra professionis, ut diximus, regnum Dei seu regnum caelorum est; destinatio verò nostra, id est scopus, Puritas est cordis, sine qua ad illum finem impossibile est quæmpiam pervenire. In hac ergo destinatione desigentes nostra directioni obtutus, velut ad certam lineam, cursum rectissimum dirigamus: Ac si paululum quid ab hac cogitatio nostra deflexerit, ad contemplationem eius illico recurrentes, rursus eam velut ad quandam normam rectissime corrigamus: qua semper omnes conatus nostros ad unum hoc revocans signum, arguet statim si à proposito directione mens nostra vel paululum devia verit. Et paulo post: quidquid ergo nos ad hunc scopum, id est puritatem cordis potest dirigere, tota virtute spectandum est; quidquid autem ab hac retrahit, ut perniciosum ac noxium de vitandum. Pro hac enim universa toleramus & agimus. Pro hac parentes, patria, dignitates, divitiæ, delicia mundi hujus, & voluptas universa contemnuntur, ut scilicet puritas cordis perpetua retineatur. Hac itaque nobis destinatione proposita, semper actus nostri & cogitationes ad eam obtinendam rectissime diriguntur. Quæ si præ oculu nostru jugiter statuta non fuerit, non solum cunctos labores nostros vacuos pariter atque instabiles reddens, incassum eos ac sine ullo emolumento compellet effundi, sed etiam cogitationes omnes diversas sibi que contrarias suscitabit. Necessè est enim mentem quò recurras cuius principaliter inhaerens non habentem, per singulas horas atque momenta pro incursum variotate mutari, atque ex his qua extrinsecus accidunt, in illum statum consuetudine transformari qui sibi primus occurrerit.

Cap. 6.

Hinc namque est, quidam nonnullos mundi hu-

jus maximas facultates, & non solum multa aurum atque argenti talenta, verum etiam prædiorum magnificentiam contemnentem, post hæc vidimus pro scapello, pro graphio, pro calamo commoveri. Quis contemplationem cordis in Deum fixam tenerent, numquam usque pro parvis rebus admitterent, quod ne pro magnis ac pretiosis incurrerent opibus, easdem penitus abicere maluerunt. Nam & plerumque nonnulli tanto zelo codicem servant, ut eum ne leniter legi quidem, vel contingi ab alio quo patiantur, & in eis occasiones impatientia ac mortis incurrunt, unde monentur stipendia patientia & Charitatis acquirere. Cumque omnes divitiæ suas pro Christi amore disperserint, pristinum tamen cordis affectum in rebus minimis retinentes, & pro ipsis nonnumquam mobiliter irascunt, veluti qui non habeant apostolicam Charitatem, ex omnibus infructuosi sterilesque redduntur.

Atque idcirco sanctus Chrysostomus sapienter advertit, rectissime fatuas illas esse Virgines dictas, quæ cum iam multa jam fecissent pro spone, quem expectabant, in illo tamen modico defectu olei, bonu omnibus exciderunt. O quam verè Sapiens: qui in uno peccaverit, multa bona perdat!

Vide in I. parte, In Communi Sanctorum non Pontificum, ubi hæc Veritas exponitur.

Quantum cuique est Vigilantiæ, tantum Virtutis & Meriti.

* * *

FERIA SEXTA.

PARABOLA DE TALENTIS.

Sicut homo peregrè proficiscens, vocavit servos suos, & tradidit illis bonas suas: & uni dedit quinque talenta; alij autem duo: alij verò unum; unicuique secundum propriam virtutem; & profectus est statim. Matth. 25.

VERITAS PRACTICA.

Temperamenti regendi parata Ratio, parata ratio est reddendi Deo talenti.

SENSVS EST, Quod prout quisque cum gratia vigilabit naturali suo temperamento rationaliter temperando, tam aptus & paratus erit ad multiplicandum talentum; & reddendam de illo rationem.

RATIO EST, Quia paratum esse ad reddendam de talento rationem nihil aliud est quam quod quisque talentum acceperit rectè impenderit.

Sed prout quisque cum gratia vigilare naturali suo temperamento rectè & rationaliter temperando, tam rectè quod accepit talentum impenderit.

Ergo & ita paratus erit ad reddendam de talento rationem; Et sic temperamenti regendi parata Ratio, parata ratio est reddendi Deo talenti; Quod sanè plurimum valere potest ad curam & vigilantiam adhibendam circa temperamentum naturale rationaliter & Christianè temperandum.

I. PUNCTUM.

COMMENDATÆ jam multoties Vigilantiæ vera & solida praxis nunc aperius exprimitur, cum in naturali temperamento, ratione & gratia temperando ponitur. Ponitur autem cum de distributis talentis Parabola proponitur, cuius hæc summa est: Tribus servis pecunia quæ Talentum dicitur inæqualiter prout cuiusque vires ferebant à suo Domino ad negociandum conceditur Duo primi quorum unus quinque acceperat, & alter duo, rem feliciter confecerunt, sua duplicata retulerunt talenta, & hanc uterque à Domino suo promeruit compensationem: *Euge serve bone & fidelis, quia super paucas fusti fidelis, supra multa te constituam.* Tertius verò qui unum

Haynesius par. quarta.

duntaxat talentum acceperat, nihil ex eo fructus retulit, sed vano quodam metu deterritus pecuniam suam otiosam & infrugiferam in terra detinuit: quod cum resevisset Dominus servum inutilem vehementer objurgavit & malè multatū iussit in tenebrosissimum detrueri carcerem,

Nunc verò quid tota significet Parabola, quid sit talentum multiplicare, & utris horum trium similitiores simus ut constet planius, proponitur hæc valde consideranda Veritas ad proxim Vigilantiæ magis ac magis declarandam, Quod prout quisque suo naturali temperamento, ratione & gratia temperando vigilans, tam feliciter aut infeliciter cum illo de talento agatur: tam paratam aut imparatam de accepto & reddendo rationem habere dicendus erit, Quid est enim talentum? Quid multiplicatum talentum? Et quid eius reddendi paratam aut imparatam habere rationem? Tria sunt hæc nobis particulatim enucleanda.

De primo, sic sanctus Joannes Chrysostomus: *Talenta hic pro eo quod unusquisque facere potest accipimus, sive autoritate protegere, sive pecuniis iuvare, sive doctrina admonere: sive alia quapiam re, proximis prodesse queas.* Sic conformiter Glossa in hanc parabolam; *Nota, inquit, quod quicquid datur in rebus mundanis vel spiritualibus pro talento impuatur, de quo est reddenda ratio.* Sic S. denique Gregorius: *Talenti nomine cuiuslibet reputabitur quod vel minimum acceperit, quo nempe bene uti possit in suam & proximorum utilitatem.*

Jam verò, quid est multiplicare talentum nisi hoc ipsum quod accepisti proximo impendendum sic rectè ac fideliter impendere ut acceptæ gratiæ respondeat vel effectus æqualis vel talis curæ producendi effectus, ut peses te non stete *LUC. 19.* rit quin fructuosus fuerit labor tuus. *Curam illius habe,* dicebat Samaritanus stabulario cui vulneratum à latronibus hominem commendabat, ubi cura non curatio memoratur.

Bbb

Denique

Denique quid paratam aut imparatam habere reddendi rationem talenti, nisi sic paratam esse ad os suam bene merendi de aliis occasionem, ut non minus diligenter, non minus fideliter, circa omnes, omni loco & tempore te impendas & superimpendas quam si tum es moriturus, & Christo rationem redditurus. Sic loquimini & sic facite, sicut per legem libertatis incipientes iudicari. Agitur hic manifeste sanctus Jacobus de Charitate proximi sive de operibus in proximorum utilitatem exercendis, monetque sic verbo & opere beneficiendum esse proximo, sicut lex Evangelica præcipit quæ lex est libertatis, id est, quæ liberè præcipit omnibus vel quæ præcipit omnibus ut liberè & liberaliter agant, non more servorum qui metu tantum moventur, & qui non plura quam exigantur faciunt, sed amore filiorum qui plura vellent quam præstent si plura possent, qui nulla re propria detinentur quo minus liberi sint ad agendum, qui tam liberi sunt & expediti ad agenda omnia ut quidquid agunt non oneri sed honori vertant, qui denique sic amore, sic liberè, sic non coactè moventur ad beneficiendum proximis, ut tamen tam sedulo, tam religiosè, tam efficaciter benefaciant quam si peccarent non faciendo quod liberè faciunt, & quam si proximè iudicandi essent de peccato, & iudicandi secundum exactiorem Evangelicæ legis normam: quasi iam inciperent iudicari & condemnari si quod possunt non facerent.

Hoc est paratam habere talenti rationem; hoc est quod illi duo boni & fideles servi fecerant; hoc est quod servus inutilis non præstitit; hoc est quod istum servum magis imitatis quam duos alios.

II. PUNCTUM

SED hæc omnia sic procedunt & pendunt à naturali temperamento rectè temperando, ut prout quisquis in hoc invigilaverit, tam certò proximis omni virtute sua curam omnem impendet, vel negabit.

Tria hic etiam sigillatim expendi possent. Primum quid temperamentum. Deinde quid temperatum temperamentum. Ac tertio, quomodo inde talenti valor & ratio.

De primo, Temperamentum est naturalis illa quæ vulgò dicitur Complexio, sive sanguinea, sive biliosa, sive melancholica, sive phlegmatica, sive sic mixta & temperata ex his quatuor quos vocant humoribus ut vix ullus emineat, sive sit aliquis eminentior & prædominans aliis,

Unde formatur Indoles & nativa quædam propensio in amorem & latitiam potius quam tristitiam, vel è contra; unde & alij conformes facilius in uno quam in alio excitantur affectus; Quæ de re sic egregie Philo Judæus: *Isdem quidam delectantur, quidam offenduntur, nam quæ his probantur alij displicent; quæ hi ultro accersunt ut domestica, alij procul in malam rem profligant ut alienissima. Equidem fortè fortuna theatrum ingressus, aliquos animadversi ad unum carmen tragætorum citræ odorumque in scenâ certantium, alios sic demulseri, ut non temperarent sibi quin assurgentes acclamarent & applauderent alios non magis movent hoc, quam illes ipsos gradus saxos quibus insisterent; alios irritantur offendi, ut è theatro se proriperent utraque manu compressis auriculis, ne quid ex se sono reliquum molestiam crearet fastidiosis animis.*

Hinc etiam tam diversæ ingenij qualitates, aptitudines & capacitates, ut unus in speculativo scientiis plurimum valeat, alius in humanioribus studiis, alius in mathematicis, alius in mechanicis, alius urbanam, alius agriculturam magis colat vitam; alius loquendo, alius scribendo excellat; alius ad gubernandum aptus, & alius ad inferiora quædam excolenda modestia magis idoneus, quibus variis ingenij dotibus accedunt mores etiam valde discrepantes, quales in illis duobus geminis Jacob & Esau sancti Patres observant.

Cum sit autem in libero cuiusque arbitrio ad potestatem cum divina gratia quæ nunquam tota deest suos praves mores corrigere, ac temperare hinc sit quod secundo loco proponitur Temperamentum, non naturaliter ut supra dictum est quantum ad humores, sed moraliter quoad mores, qui si nimis propendant in aliquem naturalem affectum, retorquentur in oppositum, vel ad auream mediocritatem in qua consistit Virtus revocantur. *Id. vasa illos durè,* inquit Apostolus, sed valde mirum quod id Titò commendat quod verbatim Timotheo, quia scilicet in quo unus deficiebat, alter excedebat, & sic utriusque temperamentum temperabat, cum uterque sibi suo studio comparare niteretur quod natura non dederat.

Atque hinc tertium & præcipuum quod expendas, hinc scilicet prout rectè ac fideliter suum quisque temperamentum temperavit, cotrexit, gubernavit, tam rectè ac fideliter suum talentum exercebit; sive id naturaliter, sive id supernaturaliter ita fiat, Naturaliter quidem, quatenus ipsi tempe-

semper mento naturali talentum inhaeret suo modo, velut insirus arbori succulus; Unde & naturam temperamentum necesse est ut induat & sapiat: si verbi gratia qui concionatur aut qui gubernat fuerit cholericus aut melancholicus, ipsa eius concio, ipsa eius gubernatio cholera aut melancholica sapiet, & ad tantum detrimentum capiet quantum erit excessus vel defectus naturalis quem non satis temperat.

L. 9. Ep. 43. ad Tribicu Abbatem.
Sic factus Gregorius scribens ad Abbatem qui multum laborabat in suis regendis subditis, quod ex nulla, inquit, alia re venire valuit, nisi quia tua dilectio in regimine suo inordinata est, nec cum gravitate aliquid valet disponere; sed modo sicut peccantibus leniter blandire: modo inordinate, & extra modum nimium irasci. Nam si jam ipsam in mentis sua ratione posuisset, ipsa eius maturitas haberi in reverentia potuit. & disciplinae ordo servari.

Apoc. 3.
Et etiam supernaturaliter & divinitus ita fit, ita permittente vel agente Deo, ut in penam vel in praemium minoris aut majoris operae positae in regendo temperamento, minores aut majores gratias conferat ad talentum exercendum, & uberiorem inde fructum colligendum. Qui vicarius faciam eum columnam in templo Dei mei. Qui vicerit suos scilicet hostes domesticos, suos naturales motus & impetus rationi repugantes, faciam eum columnam, nempe firmum & effiacem in operando quicquid operetur. Hinc apte Apostolus, postquam dixit, *semper mortificam* in se ipsum in corpore nostro circumferentis, ut & vita Iesu manifestetur in corporibus nostris, tum paulo post subdit & concludit; Ergo mors in nobis operatur, vita autem in vobis, quasi diceret, morte nostra vobis vitam operamur, nos mortificati vos vivificamus. Quod Christus de se ac de suis expressit dixerat, Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet: si autem mortuum fuerit, multum fructum afferit. Ac rursum, Ego super vobis vobis, & Pater meus agricola est: omnem palmis em in me non ferentem fructum, tollat eum: & omnem qui ferit fructum, purgabit eum, ut fructum plus afferat. Quid est, purgabit eum, nisi temperamentum eius temperabit? Quid porro, fructum plus afferat, nisi quod talentum fructuosius inde reddetur.

III. PUNCTUM.

PATET igitur quantum conferat ad rationem de talento reddendam, temperamenti ratio, non solum ut talentum non remaneat otiosum, non

solum ut actu & frequenter exerceatur, sed ut fructuose ac laudabiliter ad Dei gloriam, ad proximorum utilitatem, & aeternam Operantis mercedem impendatur: cum alioquin nisi quis seipsum in ea praesertim parte animi qua magis inordinatus est prius ordinet & componat, vix aptus umquam erit ad opem alii conferendam, quantumcumque praesentem excellat ingenio; nam in illud quod alii conferet, semper redundabit aliquid ex illa sua pravitate quam non correxit, ex quo fiet ut totum opus depravetur vel in substantia, vel in modo, vel in fine, nec quidquam aliud inde resuletur quam *as sonans aut cymbalum tinniens.*

Unde enim putas tam modicus in Ecclesia fructus & profectus in omni hominum statu, cum abundant Viri excellentes qui praesint, qui loquantur, qui converentur; unde inquam tam modicus tam excellentium virorum fructus, nisi quia non manent in eo qui dixit *sine me nihil potestis facere*; non manent autem quia suis in affectibus non satis recte compositis avertuntur, non quod vellet Christus docent, non quod vellet modo vel fine, sed pro suo quique ingenio, vident vana & divinant mandacium, dissent, aut Dominus, cum Dominus non miseris eos, & perseveraverunt confirmare sermonem.

Hi nempe sunt quibus Dominus per Prophetam: *Vae Prophetis insipientibus qui sequuntur spiritum suum & nihil vident, quasi vulpes in deserto.* Id est, dolosi & latentes quando quid contra spiritum suum pro Dei gloria loquendum esset & agendum, unde & pergit Dominus: *Non ascendisti ex adverso neque opposuisti murum pro domo Israel ut staretis in praesidio, in die Domini.* Et paulo post: *Ed quod de eperit populum meum dicentes, Pax, & non est pax: Et ego adificabas parietem, illi autem timebant eum luto absque paleis.* Dic ad eos qui leniunt absque temperantura quod casurus sit. Et quae plura ibi prolequitur contra eos qui consunt pulvillus sub omni cubito manui: & faciunt cervicalia sub capite uniuersae aetate ad capiendas animas. Qui quidem viri sic adulantes & palpanes suis auditoribus vocantur ibi filiae seu foeminae, quae leviter qui suis vanis affectibus sicut foeminae moveantur, quos tamquam viri fortiter repressisse debuerant, ut fructum facerent.

Quamobrem recte Sapiens: *Prapara foris optatum, & diligenter exerce agrum tuum ut possis adifices domum tuam quasi diceret, non aliter tuos domesticos ales ac nutries, nisi prius quod te anxia*

Bbb 2

specat.

Spestat excoleris & ordinaveris. Sic sanctus
ad officij Ambrosius: *Vnusquisque suum ingenium nove-*
rit, ut ad id se applicet quod sibi aptum elegerit. Non
94 *solum noverit bona sua, sed etiam vitia cognoscat,*
aequalemque se iudicem sui praebeat ut bona inten-
dat, vitia declinet. Quasi diceret, non aliter bo-
na intendet erga proximos, nisi sua declinet vi-
tia. Nam alioquin eum sua vitia declinabunt ne
in proximos bonum intendat, atque idcirco ae-
qualem se sui iudicem, praebeat, id est, aequali-
ter in utrumque semper invigilet ut & sua vitia
refectet, & sua conferat aliis bona.

Quod ita verum est & fixum ratum in praxi
 ad operam suam alius conferendam, ut propte-
 rea non solum suis se oporteat quibus exiete cu-
 piditatibus, sed piis etiam quibuscumque
 privatis affectibus qui alioquin retardare
 possent aut quoquo modo sacrum Operatum
 impedire, ne quantum necesse est aliis vacet.

Serm. 51. in Sic de se sanctus Bernardus, *Charitas*, inquit, *qua*
Cantic. *non quaerit qua sua sunt, id mihi jam dudum fa-*
cilo persumpsit, nihil desiderabilem eorum vestru
praferre utilitatibus: orare, legere scribere, medita-
ri: & si qua sunt alia spiritualis studij lucra, haec
arbitratus sum propter vos detrimenta: ne si vi-
delicet haec quantumvis pia quae temperamen-
to suo congruebant temperaret, non aequè pos-
set talentum, & debitum Charitati fraternae sti-
pendium reddere, nec suo satis fideliter defun-
gi officio. Tanti refert propterea seipsum prius
tegere ut rectè regantur alij.

Quod postremo videre est evidenter in miso-
 ro illo servo qui talentum infodit & otiosum
 reddidit. Cur enim ita languit & defecit? quia
 scilicet cum naturae timidioris esse, naturale hoc
 temperamentum non temperavit, timiditatem
 suam non satis acriter expugnavit, sicque factum
 est ut cum timeret talentum perdere si forte illud
 exponeret non exponendo perdidit. *Timens,*
inquit, abij, & abscondi talentum tuum in terra. Sed o
serve male & piger, expugnanda erat illa timidi-
tas quae si exuisset, talentum non infodisset. Un-
de apud Divus Hieronymus: quod pro excusatio-
ne dixit, in culpam vertitur. Nec omittenda
hic Glossa quae pecuniam in sudario abscondi-
tam sic interpretatur: In sudario pecuniam repo-
nis qui ad praedicandum idoneus, amore purita-
tu conscientia officium praedicationis suscipere re-
nuisit, vel susceptum non bene gerit. Stupenda
certe verba! Nam si amor ipse puritatis tempe-
randus, quanto magis amor impuritatis? si pu-
ritatis amator punitur operarius ille qui opera-
ri renuit ne quidquam suae officii temperaverit ut
qui puritatis amorem non ita temperaverit ut
nihil inde a talento exercendo dimoveretur;
quanto magis impurus punietur si suam pro-
pterea impuritatem non castigaverit? Ab im-
mundo quid mundabitur? Et a mendace quid ve-
rum dicetur?

Ecclesi.

S A B B A T O.

DE POSTREMA EXTREMI JUDICII
SENTENTIA.

Tunc dicet Rex his qui à dextris eius erunt: Venite Benedicti Patris mei:
Possidetè paratum vobis regnum à constitutione mundi: Esurivi enim
& dedistis mihi manducare, &c.

Tunc dicet & his qui à sinistris erunt: discedite à me maledicti in ignem
aeternum, qui paratus est Diabolo & Angelis eius: Esurivi enim &
non dedistis mihi manducare, &c.

Et ibunt hi in supplicium aeternum: Iusti autem in vitam aeter-
nam. Matth. 25.

VERI.

VERITATES PRACTICÆ.

QUÆ multe possunt ex proposita de promi materia, designantur in 2. parte, Feria 2. Hebdomadæ primæ in Quadragesima, quibus hæ sequentes adduntur, servato narrationis Evangelicæ textu.

Cum venerit Filius hominis in maiestate sua, & omnes Angeli cum eo, tunc sedebit super sedem maiestatis suæ.

In regia Christi Maiestate nihil majus quam Rex ipse Christus.

Vide in 1. parte, Die 6. Januarii, in die Epiphania Domini.

Lethale quod vis peccatum, crimen est læsæ maiestatis.

Vide in 1. p. post Hebdomadam decimam in Appendice ad Messones, Capito 13. ubi susè ostenditur quale sit malum Christi, peccatum.

Et congregabuntur ante Eum omnes gentes, & separabit eos ab invicem sicut Pastor segregat oves ab hædis.

Qui nunc Pastorem tuum non agnoscis Christum, tunc te Christus suam non agnosceat ovem.

Ratio quæ te potissimum spectat declarando quod nunc in praxi Pastorem tuum non agnoscis Christum, ac proinde tunc non agnosceas à Christo tamquam suam ovem, hæc est inter alias, quod qui se non sinit pasci à Christo juxta suum ordinem, prout alibi demonstratur, non agnoscit Christum ut Pastorem suum, nec à Christo agnosceatur tamquam ovem suam.

Sed si te nosti, agnosces quod non te sinit pasci à Christo juxta ordinem tuum.

Ergo nec ab illo tunc cognosceas tamquam suam ovem, sed velut hædus segregaberis ab ovili.

Vide in hac 4. parte, Feria 3. & sequentibus Hebdomada vigesima prima.

Et statuet oves quidem à dextris suis, hædos autem à sinistris.

Qui nunc à dextris volunt statui, tunc à sinistris statuentur.

Qui nunc primi esse volunt, tunc erunt infimi.

Quo quis interior est in ordine hominum, eo superior est in Christi ordine

Vide in 2. parte, Feria 3. Hebdom. 4. in Quadragesima, & explana fufius quod habetur Genetis Quadragesimo octavo, de duobus filiis Joseph Ephraim & Manasse, quorum ille minor primò positus erat ad sinistram Jacob, & alter major ad dextram: Post verò conversis & cancellatis à Jacob manibus, inventus est minor in dextra Jacob, major autem in sinistra, Sic plane qui se modo statui volunt ad dextram tamquam majores & priores, tunc statuentur ad sinistram, pudendo certè dedecore.

Vide & supra vigesima octava Dominica, ubi multa hæc spectantia.

Tunc dicit Rex his qui à dextris eius erunt: Venite Benedicti Patris mei, Possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi.

Inter Benedictos hic incipit benedicti non cui melius omnia, sed qui ex omnibus melior.

Vide in 2. parte, Die 21. Martij.

Quantam in te vim habet desiderium Regni cœlestis, tantam tibi vim facies.

Sic dignum est cœlum nostris desideriis ut nisi cœlum desideres, cœlo sis indignus.

Vide in 2. parte, Feria 2. & 6. Hebdomada Ascensionis Christi.

Esurivi enim & dedistis mihi manducare: siti vi & dedistis mihi bibere.

Et quæ sequuntur, videnda in textu, ubi sex genera misericordiarum corporalis recensentur, septimum verò in libro Tobie designatur, quod est sepelire mortuos.

In parvis, major est servi Dei fidelitas.

In 1. p. Fer. 6. Hebdom. 6. post Epiphania.

Cura rerum minimarum, rem procurat omnium maximam.

In 3. p. Sabbato Hebdom. 4.

Ars omnium artium quætuosissima, est Eleemosyna.

Nisi pauper affectu sis, vix satis affectus eris in pauperes.

In 3. p. Dominica sexta post Pentecosten. Vide & Dominicam octavam.

Hoc amanti cælum paupertas est vel Eleemosyna, quod amanti terram divitiæ.

Aut cælum perit divitiis, aut emitur.

In 4. p. Fer. 3. & 5. Hebdom. 17. ubi & multa alia quæ huc commodè referri possunt.

Amen, dico vobis, quamdiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis.

Quò minus potes Christo reddere quæcumque debes, eò magis debes reddere quæcumque potes.

In 3. p. Fer. 2. Hebdom. 1. Quibus hæc adde pro his declarandis quæ potes circa proximum, & quæ proinde debes reddere.

Primum est, quidquid agas interius vel exterius, positivè vel negativè, totum id præstes propter Christum qui hoc à te pro suo jure postulat. Nonne hoc potes cum eius gratia? Nonne hoc debes? Sic autem fiet ut quoties in paupere Christum respicias sicut ipse ordinat, tres illas insigniores virtutes quæ Theologicæ dicuntur, exciteas: nempe Fidem, dum credis Christum in paupere pati, & foveri. Deinde Spem, dum speras quod ille promittit futurum in Judicio. Denique Charitatem, dum Christum in paupere diligis, & in Christo pauperem, & in paupere Christum, Deum ac hominem simul diligendo amplectens. Ex quibus vides quam multa possis.

Secundò quid pecuniæ, quid facultatum possis elargiri, potes conferre cum Directore qui perpeulis omnibus candidè doceat quid ex obligatione, quidve ex consilio debeas.

Tertio potes abstinere contumeliis, probris, & verbis asperis quibus sæpe pauperes impetuntur.

Quartò, potes omnibus compati, omnibus bene velle, gaudere bono quod illis præstat ab aliis, & si concedas sive neques quod petitur, Charitatem & benevolum animum temperare, juxta illam Veritatem quæ in 2. parte asseritur.

Si quid charitas negat, tam benigna negando est, quàm concedendo.

In 2. parte, Feria 3. Hebdom. 1. post Octavam Pasche.

Tunc dicit & hu qui à sinistris erunt: Discedite à me maledicti in ignem æternum qui paratus est diabolo & Angelis eius. Esurivi enim, & non dedistis mihi manducare, &c.

Verendum, ne quod tibi deest ad perfectionem, desit etiam ad salutem.

In hac 4. parte, Feria 2. Hebdom. 17.

Non tam spectatur quid dones pro Divinis, quam quid non dones.

In 3. p. Fer. 6. Hebdom. 8.

Quò magis oculata est concupiscentia, magis est cæca.

In 3. p. Sabbato Hebdom. 9. Ubi quæ de oculata dicuntur concupiscentia, referri debent ad illas ratiunculas quas dum quisque sibi proponit, ne bene faciat pauperibus, magis cæcitat non videndo periculum damnationis in quod se conijcit.

Dum te à dando excusas, magis excusas.

Ratio est valde consideranda, vel seorsum in privato discursu, vel conjunctim cum alio, nempe cum te à dando excusas, hoc unum pene objicis, quod nil dandum habeas. Sed hoc dicendo, te magis accusas, & mendacior ac fraudulenter agis.

Multis id quidem modis. Primò sæpe mentiris. Secundò, vel agnoscis apertum mendacium, vel non agnoscis nec cogitas. Si agnoscis, aperta malitia est, quæ sæpius transit in peccatum obstinationis & in peccatum contra Spiritum sanctum, quod vix unquam remittitur, ut demonstratum est in 2. parte in die Pentecostes. Quod si non agnoscis nec cogitas esse mendacium malitia quædam est perniciosior, nam illa est voluntaria & affectata ignorantia quam Scriptura condemnat, *notui intelligere ut bene agerem, & quam damnati præteritum gemunt, Ergo Sapientia erravimus à via Veritatis, & justitia lumen non luxit nobis, & quæ plura deplorant ab ignorantia sua.*

Tertio te aperti convincunt mendacij, superflue illæ quibus abundis impensæ vestium, suppellectilis, exquisitorum dapum, equorum, curium, & similibus in omni splendoris genere domesticarum rerum. Nihilne habes in istis expendendis? Nihilne superest quod in illis augendis

dis vel conservandis reserves? Et cum est assis dandus pauperi, audebis negare te quidquam habere quod dones, nec timebis comparere Iudici qui tam severe de his te monuit, nec timebis illam sententiam: *Discede à me maledictus, discende in ignem aeternum, Esurivi enim & non dedisti mihi manducare.* O mi frater, numquid ferreæ sunt carnes nostræ ut non contremiscent? Et quæ plura sanctus Augustinus in 1. parte. Dominica 1. Adventus.

Et ibunt hi in supplicium aeternum, Iusti autem in vitam aeternam.

Quod ageres iudicatus si posses, hoc ipsum debes agere iudicandus.

Ratio est, quia ubi est par aliquid agendi ratio, hoc pariter est agendum. Sed par est ratio tibi, ut iudicandus id agas quod ageres iudicatus; Quænam enim est ratio cur iudicatus aliquid ageret nisi ut se à pœnis redimeret? At nunc iudicandus perinde est ut se à pœnis redimat ac iudicatus? Imo est aliquid amplius quod iudicandum premit & urgeat. Primum nempe facultas agendi eum gratia quam habet iudicandus & nondum iudicatus. Deinde voluntas Dei quam probè se iudicandus ut interim dum iudicetur, aliquid agat. Ac tertio Divinus amor quo moveri potest iudicandus, cum iudicatus solo pœnatum metu moveretur.

Videsne quam multò magis iudicandus debeas agere quam ageres iudicatus? Videsne verò quam longè minus agas? An si posses dare pauperi iudicatus, negares id quod posses? Et tamen toties negas, cum sis iudicandus de illa negata quæ dare poteras pecunia! Dubitasne futurum quod dixit Christus? *Credidne compensandū qui dederit, & non puniendum qui negavit? Quid est quod illud credas, & non illud? An alius Christus est qui benedictus dixit: Venite possidete paratum vobis regnum: & alius qui maledictus dixit: Discede à me in ignem aeternum? An alia causa est primæ sententiæ quam quod esurivit & passus est? & alia causa secundæ quam quod esurientis non passus est? Cur ergo qui non pavit esurientem non æquè timeat, ac alter speret qui pavit? Nec dicas te multis dare, hec non omnibus, nam si cuiquam negas cui possis & debeas, ille est in quo Christus erat pascendus. Ille est de quo dicit: *Esurivi & non dedisti mihi manducare.**

Ne vero renitens & invitus dones quidquid dones, audi subjunctam Veritatem,

Si re et affectus esses, quo affectu esses vel in æternam vitam, vel in æternum supplicium, hoc ipso dare gauderes vel non date timeas quod dandum est.

Ratio est, quia medium ex divina ordinatione constitutum ad finem aliquem seu ad bonum aliquid obtinendum, vel malum evitandum, tali effectus est prosequendum quo ipse finis.

Sed dare pauperi quod dandum est, est medium ex divina ordinatione constitutum ad æternam vitam obtinendam, vel æternum supplicium evitandum.

Ergo est evidens Conclusio quæ fuscè declaratur in 2. parte; Fer. 5. Hebdom. secunda in Quadrag: ubi consimilis proponitur Veritas.

Quo in cælis Corona gloriæ sumetur vultu, hoc in teris Calix sumendus est.

DENIQUE cum hæc Anni Ecclesiastici postrema sit dies, & hoc sit hodie postremum eorum omnium quæ à nobis dicenda de Christo Domino suscepta sunt: opportune videtur hæc Sapientis Ecclesiastæ Clavula posse huc derivari. *Finem loquendi pariter omnes audiamus: Escl. 12. Deum time, & mandata eius observa: hoc est enim omnis homo: & cuncta quæ sunt adducet Deus in iudicium pro omni errato, sive bonum sive malum illud sit.*

In quibus verbis illud præsertim expendendum esset quod ait *hoc esse omnem hominem ut Deum timeat & mandata eius observet.* Quasi diceret, hoc eius esse bonum, hunc eius esse finem, & hanc eius esse Moralem quam vocant essentiam, sicut naturalis eius est ut sit corpus situs ex anima & corpore. Nam quod forma est in physicis & naturalibus, hoc est finis in moralibus. Sicut forma dat esse rei, sic & finis. Sicut forma dat esse physicum, sic finis dat morale. Sicut anima quæ est forma corporis dat esse physicum homini, sic Timor Dei qui finis est hominis dat illi esse morale. Creatus est quippe homo ad hunc finem ut Deum suum timeat & reveretur, ac tandem observatis eius mandatis salvus fiat ipsum videndo & amando in æterna felicitate. Sicut itaque diceretur de homine quod habere animam & corpus hoc est esse omnem hominem naturaliter & physicè sumptum, sic planè Deum timere & eius mandata observare, hoc est omnis homo moraliter consideratus. Et sicut

finis

sine anima quæ est naturalis forma hominis. non esset homo ut naturaliter homo dicitur, sic planè sine timore Dei non esset homo ut moraliter homo esse dicendus est. Sic expressè sanctus Bernardus, *hoc est omnis homo sine quo nullus est homo.*

Ecclesi. 25. Et sicut esse Morale præfertur naturali quod propter Morale est, sic timor Domini cæteris omniibus naturæ dotibus; Unde aptè Sapiens, *Quam magnus qui invenit sapientiam & scientiam! Sed non est super sumentem Dominum. Timor Dei super omnia se superposuit: Beatus homo cui donatum est habere timorem Dei; qui tenet illum cruci assimilabitur?* Vide in 2. parte, Dominica 4. post Pascha, ubi ex verbis Domini, Vado ad Eum qui misit me, deducitur & declaratur hæc Veritas,

Sicut à Deo, sic ad Deum.

Sicut Deus est principium à quo sumus, sic est Finis ad quem nos & omnia nostra sunt referenda. Nulla profus in Veritate, sive quod ajunt in speculatione, differentia est, sed in praxi hoc interest quod Deus ita est principium nostrum, ut obistere non possimus quin sit tale nostrum

principium: At verò non ita est de fine, nam pro naturali nostra libertate, possumus ab illo fine deviare in alios quos nobis vanè proponimus, unde & vanitas homo *& universa vanitas Ps. 38.* dicitur, quia dum aberrat à fine suo, desinit esse homo moraliter ut dictum est: & quod in illo remanet naturale, vanitas est; Id est, vacuitas vitæ moralis, sicut in mortuo corpore, vacuitas est vitæ naturalis. Quia verò cæteris Creaturis utendo, pravè illas detorquet ad suum pravum finem, sic illas etiam vanas & cassas suo fine facit. Unde & dicitur *Vanitas Vanitatum*, id est, causa est cur vana sint alia,

Quamobrem ne sic erres vel ignorantia vel imprudentia sive inadvertentia, memento esse judicium, memento quod cuncta quæ sunt adducet Deus in judicium pro omni errato. Id est, sive voluntario sive involuntario, sive excusabili sive inexcusabili. Quod enim prætendunt in suis erratis homines ut se excusent, hoc ipsum adducetur in judicium, hoc ipsum discutietur, an excusationem mereatur, an verò damnandum sit. Interim verò, qui temet Deum, nihil negligit., Et hæc est nota ceterior verè timentis Deum.

FINIS CONSIDERATIONVM ET VERITATVM
 QVARTÆ PARTIS DE VITA DOMINI
 J E S V.

VERITA-